

Hukukların Uygulanmasına Dair Genel Kurallar Hakkında Kanun (Kanunlar İhtilâfı Hukuku Alanındaki Temel Japon Kanununun Türkçe Çevirisi)

Çeviri

Onur Can SAATCIOĞLU*

* Arş. Gör., Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Milletlerarası Özel Hukuk ABD.

I- Giriş

Japonya'da, kanunlar ihtilâfı hukukuna ilişkin düzenlemeler barındıran ilk temel kanun, 1898 yılında çıkartılmıştır. Uygulamada *Hourai* olarak bilinen bu kanunun göze çarpan ilk özelliği, yalnızca yabancı unsurlu işlem ve ilişkiler için değil, iç hukuka dair genel kurallar da sevketmiş olmasıdır. Kanun, 20.yy boyunca yapılan birtakım değişikliklerle sürekli güncel tutulmaya çalışılmıştır. Ancak, günümüz milletlerarası özel hukuk anlayışı ve uygulaması bakımından bir geri kalma göze çarptığından, kanunun tamamının değiştirilerek yeniden yazılmasının daha doğru olacağı düşünölmüştür. Kanun teklifinin sunulma gerekçesinde; milletlerarası nitelikte ticari vb. ilişkilerin sayıca artması ve çeşitlenmesi ile birlikte sosyo-ekonomik yapının da değiştirdiğinden bahsedilmiş; diğer devletlerin yakın dönemde kanunlar ihtilâfı hukuku alanında girişmiş buldukları kanunlaştırma faaliyetlerinin de dikkate alınmaları gerektiği vurgulanmış; hukukî işlemler, haksız fiiller ve alacağı temlik vb. konularda, uygulanacak hukuku tayin eden hükümlerde uygun değişiklikler yapılmasının yanında, kanun dilinin halk tarafından daha anlaşılabilir bir hâle getirilmesine de ihtiyaç bulunduğu ifade edilmiştir¹. Yenileme çalışmaları esnasında, 1980 tarihli Sözleşmeden Doğan Borç İlişkilerine Uygulanacak Hukuk Hakkında Avrupa Topluluğu Konvansiyonu (Roma Konvansiyonu) ile 1987 tarihli İsviçre Federal Milletlerarası Özel Hukuk Kanunu hükümlerinin sıklıkla örnek alınmaya çalışıldığı, metinden anlaşılmaktadır.

21 Haziran 2006 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanan ve 1 Ocak 2007 tarihinde yürürlüğe giren yeni kanun, Hukukların Uygulanmasına Dair Genel Kurallar Hakkında Kanun (HUGKK) şeklinde alışılmadık bir ada sahiptir. Ne kanun başlığında, ne de metin içerisinde milletlerarası özel hukuka atıf yapılmıştır. Hatta, "yabancı unsur" kavramı dahi metinde kullanılmamıştır. Bununla birlikte, metin içerisinde millî hukuk, mutad mesken, oturma yeri, en yakın irtibat kavramı, daha da yakın irtibat kavramı, karakteristik edim kavramı vb. alan terimlerine sıkça rastlanmaktadır.

Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten günümüze kadar geçen süre boyunca farklı zamanlarda yapılmış üç adet Japonca-İngilizce çeviri mevcuttur². Ancak söz konusu çevirilerin hiçbirinin

1 Bkz. http://www.shugiin.go.jp/itdb_gian.nsf/html/gian/honbun/houan/g16405043.htm.

2 En eski tarihlişinden en yenisine doğru sıralanacak olursa; Kent Anderson-Yasuhiro Okuda, Translation of Japan's Private International Law: Act on the General Rules of Application of Laws, Journal of Japanese Law/Zeitschrift für Japanisches Recht, vol.12, no.23, s.227-240

(http://blog.hawaii.edu/aplpj/files/2011/11/APLPJ_08.1_anderson.pdf); Masato Dogauchi-Tadashi Kanzaki-Yasushi Nakanishi-Yoshihisa Hayakawa-Aki Kitazawa-Yuko Nishitani, Act on General Rules for Application of Laws (The New Japanese Code of Private International Law), Japanese Annual of International Law, No.50, 2007, s.87

(http://wwwsoc.nii.ac.jp/pilaj/text/tsusokuho_e.htm); <http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail/?printID=&id=1970&re=02&vm=02> (Çeviriyi yapanlar belirtilmemiştir. Çevirinin yer aldığı internet sitesi, her ne kadar resmî site niteliğinde olsa da,

resmî çeviri olmadığını belirtmek gerekir. Bu çalışma hazırlanırken, yayınlanmış resmî nitelikte bir Japonca-İngilizce çeviri tespit edilememiştir.

II- Japonca-Türkçe Çevirinin Önemi

A) Dil

Japonya, bugün için dünyanın en güçlü üçüncü ekonomisine sahip olup, ticari ve kültürel anlamda küreselleşmenin etkin aktörlerinden biri konumundadır. Bu durum, yabancı unsurlu özel hukuk ilişkilerinin sayısını hızla artırdığı için, anılan kanunun resmî olmayan İngilizce çevirileri gecikmeksizin yayınlanmıştır.

Şu hâlde, zaten bol sayıda İngilizce çevirinin bulunduğu, bu alanda çalışanların büyük çoğunluğunun İngilizce diline hakim hukukçular olmasından hareketle, bu çevirilere dayanılabileceği, dolayısıyla Türkçe bir çeviriye ihtiyaç olmadığı görüşü ileri sürülebilir. Ancak, aşağıda detaylı olarak açıklanacağı üzere böyle bir görüş, pek çok açıdan yetersizdir.

Dilbilimi uzmanları, İngilizce'yi, Avrupa'da konuşulan diğer bazı diller ile birlikte Hint-Avrupa Dil Ailesi içerisinde ele almaktadırlar. Japonca ise, her ne kadar üzerinde kesin bir uzlaşmaya varılamamış olsa da³, genellikle Altay Dil Ailesi içerisinde kabul edilmektedir. Yabancı bir göze ilk bakışta tamamen eğitim amaçlı gibi görünen bu kategorik farklılaşmanın çok önemli birtakım sonuçları bulunmaktadır.

16.Yüzyılda Japonya'ya giden Cizvit misyoneri Saint Francis Xavier'in, Japonca için, "şeytanın dili" benzetmesinde bulunduğu rivayet edilir⁴. Burada şeytani vasıf yüklenen husus, hiç şüphesiz, Japonca dilbilgisi kurallarının, "batı" kulağına son derece yabancı ve bu sebeple korkutucu gelmesidir. Gerçekten de, Japonca'yı öğretmeyi amaçlayan ders kitaplarında yer alan pek çok Japonca cümle, İngilizce'ye, kaynak metinde bulunmayan yeni sözcükler eklenerek ve kaynak sözdizimi bozularak ancak çevrilebilmektedir.

Kendisi de Altay Dil Ailesi'ne dahil bulunan Türkçe ise, Japonca ile çok sayıda benzer özelliğe sahiptir. Dolayısıyla, yukarıda İngilizce açısından dile getirilen sıkıntıların büyük bir kısmı, çeviri dili Türkçe olduğunda ortadan kalkmaktadır. Japonca metinler, Türkçe'ye genellikle sözdizimi hiç değişmeksizin çevrilebilmekte, bu sebeple de kaynak metinde yer almayan yeni sözcükler ekleme ihtiyacı çoğunlukla doğmamaktadır. Bu açıklamaları, HUGKK metni içerisinde alınmış çarpıcı bir örnek ile somutlaştırmakta fayda vardır.

HUGKK m.18 hükmünde, üreticinin haksız fiil sorumluluğuna ilişkin olarak sevkedilmiş düzenlemeler vardır. Aşağıdaki örnekte, bir kimsenin aslında üretici olmadığı hâlde, ilişkinin karşı tarafında sanki öyleymiş gibi bir izlenime yol açacak beyanlarda bulunması olgusu yer almaktadır. Bu tarz beyanlarda bulunan kimse, madde metninde, "...üretici olarak tanınabilmesi mümkün beyanlar yapan kimse..." şeklinde bir ifade ile betimlenmiştir. Kaynak ifade, 生産業者と認めることができる表示をした者 (*seisangyousha to mitomeru koto ga dekiru hyouji wo shita mono*) şeklindedir.

Kaynak ifade parçalara ayrılıp Türkçe çeviri ile karşılaştırıldığında şöyle bir sonuç ortaya çıkmaktadır;

1 2 3 4 5 6
生産業者 --- と --- 認めることができる --- 表示 --- をした --- 者

1 2 3 4 5 6
üretici --- olarak --- tanınabilmesi mümkün --- beyanlar --- yapan --- kimse

Daha güzel bir Türkçe ile, "üretici olarak tanınabilmesi mümkün beyanlarda bulunan kimse" şeklinde çevirmek de mümkündür. Görüldüğü gibi, sözdizimi, kaynak ifade ile tamamen aynı olup, hiçbir

aynı site içerisinde, orada yer alan çevirilerin resmî nitelikte sayılmadıkları, daima kaynak Japon metinlerinin esas alınacakları uyarısı yapılmaktadır. Bkz. http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/about_lawdata/?re=01.

3 Japonca'nın hangi dil ailesine mensup olduğu hususundaki farklı görüşlerin özet bir sunumu için bkz. Ayşe Nur TEKMEK-Akiko TAKANO, Japonca Dilbilgisi, Engin Yayınevi, Ankara, 2007, giriş kısmı, Japonca'nın yapısal özellikleri, dilbilgisi başlığı

4 Bkz. <http://infohost.nmt.edu/~armiller/japanese/devilstongue.htm>.

sözcük eklenmemiş veya çıkartılmamıştır. Sadece “beyan yapmak” yerine “beyanda bulunmak” şeklinde bir kullanım tercih edilmiştir ki bu da kaynak metin ile uyum içerisindedir.

Türkçe’ye yalnızca yedi sözcükten oluşan bir cümle ile aynen çevrilebilen bu ifade, en güncel tarihli İngilizce çeviride⁵ ise şu şekilde kaleme alınmıştır:

“...a person who has provided a representation on the product in a manner which allows the others to recognize such person as its producer...”

Kaynak ifade içerisinde, İngilizce’ye *provided, representation, product, manner, allows, others, its* biçiminde çevrilebilecek hiçbir sözcük bulunmamaktadır. Bu sözcüklerin hepsi, ifadede verilmek istenen anlamı karşılayabilmek adına, dışarıdan eklenmiştir. Yine, açıkça görülebileceği gibi kaynak ifadedeki sözdizimi tanınamayacak ölçüde değiştirilmek zorunda kalmıştır.

Bilindiği üzere, kanun metinleri, kimi zaman tek bir sözcüğün etrafında çetin tartışmaların yaşandığı hukukî enstrümanlardır. Kullanılan ifadeler ile bağlı olduğu gerçeği, yapılacak yorum faaliyetini de bu ifadeler üzerinden gerçekleştirmek zorunluluğunu doğurmaktadır. Hiç şüphesiz, resmî çeviri niteliğinde olmayan çeviriler açısından bu değerlendirme daha gevşek esaslar üzerinden yapılacaktır ancak yine de, kanun metinleri çevrilirken, kaynak metne mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğine herhâlde itiraz edilemez.

İngilizce çevirilerde yaşanan en temel sıkıntı, kaynak metindeki ifadelere sıklıkla sadık kalınamamasıdır. İngilizce çeviriler, büyük oranda İngilizce dilinin yapısı nedeniyle, yazım dili konusunda bir paralellik sunmaktan çok uzaktırlar. Kaynak metni okuma imkânına sahip olmayanların, verilmek istenen anlamı karşılayabilmek adına serpiştirilmiş pek çok “ek” sözcük yüzünden yanlış yönlere sapmaları tehlikesi mevcuttur. Bu tehlike, özellikle, kanunun yazım dilini ve konuları ele alış tarzını merak eden okuyucular bakımından gündeme gelmektedir.

Öte yandan Türkçe, kaynak metindeki anlamı tam olarak verebildiği gibi, neredeyse metnin tamamı bakımından sözdizimini koruyarak bir çeviri yapmaya da elverişlidir. Bu “fırsat” sayesinde, Japon kanun koyucusunun, kanunlar ihtilâfı hukukuna bakışı ve genel kanun yazım tekniklerinden, kullandığı dil ve konulara verdiği önem derecesine kadar pek çok hususun, şeffaf bir çeviri ile belli bir oranda aydınlatılabilmesi mümkündür.

B) Yaygınlık

Bu çalışmanın yapıma gerekçelerinden bir diğeri, kanun metninin daha geniş kitlelerce okunabilmesi imkânı sağlamaktır. Hukuk uygulamasında aktif olarak yer almakla birlikte, Japonca bilmeyen, İngilizce seviyeleri henüz yeterli olmayanların dahi, bu kanunu okuyup anlayabilmeleri hedeflenmiştir. Türkiye ile Japonya arasındaki kültürel ve ekonomik yakınlaşmanın, sayıca artan yabancı unsurlu özel hukuk ilişkilerini de beraberinde getirdiği açıktır. Bu ilişkiler gelişirken, Japon hukukunda konuyla ilgili bulunan en temel kanuna ışık tutulmasında fayda görülmüştür.

III- Çalışmada Benimsenen Yaklaşım

Bu çalışmada, Japonca dilindeki kaynak metin çevrilirken yalnızca anlam odaklı hareket etmekten özellikle kaçınılmıştır. Bu tercihin birkaç nedeni vardır. Öncelikle, yukarıda detaylı şekilde değinildiği üzere, Japonca ile Türkçe’nin sözdizimi kurallarındaki benzerlik -çoğu hâlde hiç anlam kaymasına uğramaksızın- bir metnin taşıdığı bütün anlamı ile çevrilebilmesine olanak vermektedir. İkinci olarak, bu çalışmada esas amaçlanan husus, kaynak metinde ne yazdığının ortaya çıkarılmasından ziyade, yazılanların nasıl bir üslup içerisinde kaleme alındıklarını çeviriye aynen yansıtabilmektir. Bu doğrultuda; hangi kavramların aynı cümle içerisinde tekrar tekrar kullanıldıkları; cümle içerisinde edilgen yapıya ne ölçüde rastlandığı; yazım dilinin emredici nitelikte olup olmadığı, eğer öyleyse hangi hukuk kurumları bakımından

5 Bkz. <http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail/?printID=&id=1970&re=02&vm=02>

böyle bir dil ile karşılaşıldığı; bağlama kurallarının oluşturulma tekniği ve bu kurallar içerisinde kullanılan ifade kalıplarının kanunlar ihtilâfı hukukuna dair genel hukukî düzenlemelerde rastlanan kalıplardan farklılık içerip içermediği vb. hususları merak eden kimselerin, daha net gözlem yapabilme imkânına kavuşmaları arzulanmıştır.

Kaynak metindeki sözdizimine, anlatımı bozmaksızın gidilebilecek en uç noktaya kadar sadık kalınmıştır. Dolayısıyla, sözcüklerin kullanılış yeri, sırası, biçiminden çok yalnızca metinde ne anlatıldığını merak eden okuyucuların, bu çalışmayı takip ederken kısmi bir güçlük yaşamaları mümkündür. Yeri geldiğinde bazı kavramlar, ifade kalıpları ve hatta yazım stili, alışılmışın dışına kaçtığı için, bunların aslına sadık kalınarak çevrilmiş Türkçeleri de alışılmışın dışında olmak mecburiyetinde kalmıştır. Ancak, çalışmanın çok büyük bir bölümü açısından rahat anlaşılır bir metinden bahsedilebilir.

Sözdizimi-anlam dengesini bir örnek üzerinde açıklamakta fayda vardır: Evlilik birliği dışında doğmuş çocuğun, baba tarafından tanınmasına ilişkin bir düzenleme sevkeden HUGKK m.29/2 hükmünün, Japonca aslı ve Türkçe çevirisi, parçalara ayrılarak karşılaştırıldığında, şaşırtıcı bir paralellik ortaya çıkmaktadır.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11
子---の---認知は、---前項---前段---の規定---により---適用すべき---法---による---ほか、

1 2 3 4 5 6 7 8
Çocuğ---un---tanınması, önceki fıkra---ilk cümle---hükmü---uyarınca---uygulanması gereken---
9 10 11
hukuk---a tâbi olmak--- dışında,

12 13 14 15 16 17 18 19
認知の当時に於ける---認知する---者---又は---子---の---本國法---による。

12 13 14 15 16 17 18 19
tanıma anında(ki),---tanıyan---kişi(nin)---veya---çocuğ---un---millî hukuku---na tâbidir.

Hükmün Türkçe çevirisi; “*Çocuğun tanınması, önceki fıkra ilk cümle⁶ hükmü uyarınca uygulanması gereken hukuka tâbi olmak dışında, tanıma anında, tanıyan kişinin veya çocuğun millî hukukuna tâbidir.*” şeklindedir. Her ne kadar, “tanıma anında” ifadesi, “millî hukukuna” ifadesinden hemen önce getirilmiş olsaydı, daha akıcı bir Türkçe ortaya çıkacak idiyse de, böyle bir değişiklikten bilerek kaçınılmıştır. Zira, hem çeviri bu hâliyle dahi taşınan anlamı rahat bir şekilde okuyucuya vermektedir hem de kaynak sözdizimine aykırı hareket edilmemiş olunmaktadır. Anlam-sözdizimi dengesinin, bu örnekte olduğu gibi kolaylıkla sağlanamadığı hâllerde ise, yine aynı usul izlenmiş fakat ek dipnotlar vermek suretiyle çeviri metnini ayrıca açıklamak yoluna gidilmiştir.

Önemli bir hususu vurgulamakta fayda vardır. İzlenen usule ilişkin tüm açıklamalardan hareket ederek, çalışmayı *verbatim* bir çeviri olarak nitelemek doğru değildir. Kaynak metindeki her sözcüğe hedef dilde bir karşılık bularak, o sözcüklerin cümle içerisindeki yerini -hedef dilde anlatım bozukluğuna yol açacak olsa dahi- koruyarak birebir çeviri yapmak şeklinde özetlenebilecek bu ilkel uygulama, günümüzde çoktan terkedilmiştir. Aşağıdaki başlıkta da detaylı olarak değinileceği üzere, bu çalışma açısından anlamın kaybolması ihtimâli olan her yerde, kaynak sözdizimine müdahale edilmiştir. Bu müdahalelerin sayısını oldukça sınırlı tutarak sözdizimi kuralları bakımından Japonca ile Türkçe arasındaki benzerliklerden faydalanmak, çalışmayı kendi başına *verbatim* hâle getirmez.

6 Madde metni, birinci fıkrayı iki parçaya ayırmak ve ilk cümleden “önceki cümle” şeklinde; ikinci cümleden ise “sonraki cümle” şeklinde bahsetmek yolunu seçmiştir. “Önceki fıkra önceki cümle” şeklinde bir çevirinin anlaşılması oldukça güçtür. Bu sebeple “önceki fıkra ilk cümle” şeklinde bir çeviri yapılmıştır. Maddenin devamında gelen “aynı fıkra sonraki cümle” ifadesi ise görece daha anlaşılır olduğu için aynen çevrilmiştir.

IV- Çeviriye İlişkin Açıklamalar

Bu çalışma bakımından tercih edilmiş genel yaklaşıma yukarıda değindikten sonra, çeviri sürecine ilişkin birtakım ek açıklamalar yapmakta fayda vardır;

- 1 Çeviri yapılırken, Türkçe metnin altına kaynak metni de yerleştirme yoluna gidilmiştir. Böylelikle, çevirinin kaynağını teşkil eden metne ulaşım imkânı sınırlı olanların, bu metni hazır olarak elde etmeleri sağlanmıştır. Ayrıca, anadili Japonca olup, Türkçe öğrenen kimselere, Türk hukuk dilini daha yakından tanıyabilme imkânı verilmek istenmiştir. Benzer şekilde, Japonca öğrenen kimselerin, Japon hukuk dilinde kullanılan birtakım kavram ve ifadeleri, Türkçe karşılıkları üzerinden öğrenebilmeleri de arzu edilmiştir.
- 2 Çevrilen metindeki sözdizimi, kaynak metindeki sözdizimi ile çok büyük bir oranda paralel tutulmuştur. Böylelikle, yukarıda değinilen hedeflere ulaşılması amaçlanmıştır. Ancak bu çabanın doğal bir sonucu olarak, özellikle uzun cümleler bakımından, göreceli bir takip zorluğunun gündeme geldiğinden bahsedilebilir. Örneğin, "...hâllerde," ifadesi, kendisinden sonra gelecek bağlama hükmünün şartlarını sıralamak amacıyla metinde çok sık kullanılmıştır. Aynı fıkra içerisinde dahi, kendi başlarına uzun sayılabilecek cümleler arasında kimi zaman üç-dört defa kullanılmış olduğu göze çarpıcıdır. Bu tarz bir kullanımın, cümle düşüklüğü yaratmamasına rağmen, alışılmadık bir yazım usulü olduğu ve bazı hâllerde metnin biraz daha yavaş okunmasını gerekli kıldığı kabul edilebilir. Ancak yine de, kaynak metne sadık kalmak adına, bu göreceli ve çoğu hâlde takip hızını hiç etkilemeyen kullanım, çeviride aynen korunmuştur.
- 3 Japonca'da, adların tekillik-çoğulluk durumu yoktur. Bu sebeple, çeviri yapılırken sözcüklerin tekil veya çoğul kullanımları noktasında kısmi bir takdir sergilemek durumunda kalınmıştır. Hükmün içeriğinden zaten anlaşılabilen kullanımların dışındakileri kapsayan bu takdir alanında, 2675 sayılı ve 5718 sayılı kanunların konuya ilişkin genel yaklaşımlarına benzer bir yol izlenmiştir.
- 4 Kaynak metindeki hukuk terimleri Türkçe'ye çevrilirken, terimin Türk Hukuku'nda tam bir karşılığa sahip olduğu hâllerde, duruma göre değişen iki farklı yol izlenmiştir;
 - a) Terim, Türk Hukuku'ndaki karşılığı ile aynı sayıda ve anlamda sözcükten oluşmuş ve/veya aynı ifade kalıbı ile yazılmış ise; Türkçe'ye, Türkçe'deki karşılığının adıyla çevrilmiştir.
 - b) Terim, Türk Hukuku'ndaki karşılığı ile sayıca veya anlamca farklılaşan sözcükten/sözcüklerden oluşuyor ise;
 - aa) Bu sözcüğün/sözcüklerin dahil bulunduğu/buldukları ifade kalıbı Türk hukukundaki karşılığa anlam bakımından yakın ise; Türk hukukundaki karşılığın adıyla çevrilmiştir.
 - bb) Bu sözcüklerin dahil buldukları ifade kalıbı, Türk Hukuku'ndaki karşılığa anlam bakımından yakın değil ise, Türk hukukundaki karşılık gözetilmeksizin tek başlarına taşıdıkları anlamlar ile doğrudan çevrilmiş ve gerekiyorsa dipnotlarda konuyla ilgili açıklama verilmiştir.

Böyle bir ayırım ile, kaynak metnin konuları ele alış biçimini, mümkün olduğunca tarafsız biçimde çeviriye yansıtmak hedeflenmiştir

- 5 Türkçe'ye çeviri sırasında, takip edilen metodu açıklamak ve/veya madde hükmünün içeriği ile ilgili olarak okuyucunun kafasında doğması muhtemel sorulara kısmen de olsa yanıt verebilmek amacıyla, dipnot hâlinde bilgi verilmesi yolu seçilmiştir. Bu bilgilerin Japon Hukuku'na ilişkin olanları bakımından ayrıca bilgiye nereden ulaşıldığı da gösterilmiştir. Çalışmada faydalanılan tüm kaynaklar ise, "kaynakça" adı altında topluca sunulmuştur.
- 6 Kaynak metinde yer alan noktalama işaretleri, çeviride aynen korunmuşlardır. Ancak bazı yerlerde, anlamı daha da belirginleştirebilmek adına, ek noktalama işaretlerinden faydalanılmıştır.
- 7 İngilizce çevirilerden ciddi ölçüde farklılaşan bazı hususlarda, o çeviriler ile karşılaştırma yapılarak farklı olan hususa dikkat çekilmiştir. Bu yolla, İngilizce çevirileri kullanmak isteyebileceklere de yardımcı olmak hedeflenmiştir.
- 8 Çalışmada, Japonca sözcük ve ifadelerin okunuşları belirtilirken *Hepburn* Sistemi (geleneksel) olarak bilinen latinceleştirme tekniğinden faydalanılmıştır.

Hukukların Uygulanmasına Dair Genel Kurallar Hakkında Kanun

(Heisei⁷ 18.yıl, 6.ay, 21.gün⁸, 78'inci kanun)

Hourai'nin⁹ (*Meiji*¹⁰31.yıl, 10'uncu kanun) tamamını değiştirir.

法の適用に関する通則法

(平成十八年六月二十一日法律第七十八号)

法例 (明治三十一年法律第十号) の全部を改正する。

1. Kısım (第一章)

Genel Kurallar (1. Madde)

総則 (第一条)

2. Kısım (第二章)

Kanunlar Hakkında Genel Kurallar

(2. Madde * 3. Madde)

法律に関する通則¹¹ (第二条・第三条)

3. Kısım (第三章)

Uygulanacak Hukuka Dair Genel Kurallar

準拠法に関する通則

1. Bölüm (第一節)

Kişi (4. Madde - 6. Madde)

人 (第四条—第六条)

2. Bölüm (第二節)

Hukukî İşlemler (7.Madde - 12. Madde)

法律行為 (第七条—第十二条)

3. Bölüm (第三節)

Aynî Haklar vb. (13. Madde)

物権等 (第十三条)

4. Bölüm (第四節)

Alacak Hakları (14. Madde - 23. Madde)

債権 (第十四条—第二十三条)

5. Bölüm (第五節)

Hısımlık¹² (24. Madde - 35. Madde)

親族 (第二十四条—第三十五条)

7 8 Ocak 1989 tarihinde Japon İmparatoru Akihito'nun tahta geçmesi ile başlayan ve şu an içinde bulunulan takvim dönemine *Heisei* adı verilmektedir.

8 Milâdi takvimde, 21 Haziran 2006 tarihine karşılık gelmektedir.

9 Meiji dönemi içerisinde 1898 yılında çıkartılan 10 numaralı kanun, uygulamada kısaca "*Hourai* (法例)" olarak adlandırılmaktadır. Söz konusu bu düzenleme, kanunların yürürlük tarihlerine ve örf/adetlerin etkilerine ilişkin hükümlerin yanı sıra, kanunlar ihtilâfı hukukunun kapsamına giren meseleler ile ilgili hükümler de sevk etmiş; Japonya bakımından, yeni kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar (kanun metninde halen etki doğurması kararlaştırılmış hususlar hariç) bu alandaki temel kanun olarak fonksiyon üstlenmiştir. Bkz. 図解による法律用語辞典, 自由国民社, 4版, 2011, s.1005.

10 Eylül 1868 tarihinden Haziran 1912 tarihine kadar sürmüş Japon takvim dönemi. Bkz. <http://afe.easia.columbia.edu/japan/japanworkbook/modernhist/meiji.html>

11 通則 (*tsuusoku*) ve 総則 (*sousoku*) kavramlarına İngilizce sözlüklerden karşılık arandığında, her ikisine de "genel kurallar" şeklinde bir karşılık verildiği görülmekte, fakat bunun ötesine geçen bir açıklamaya rastlanmamaktadır. Bkz. <http://www.japaneselawtranslation.go.jp/dict/list?re=02&ft=1&dn=1&ky=総則&x=41&y=13&co=1>, <http://www.eudict.com/?word=総則&go=Search&lang=jpkeng>. Japonca kaynaklara bakıldığında ise, her iki kavramın da sözcük anlamı olarak benzer nitelik taşımakla birlikte, kullanım yerleri bakımından bir farklılaşmanın söz konusu olduğu göze çarpmaktadır. Buna göre, *sousoku*, kanunlarda yer alan "kitap" başlıklarılarında; *tsuusoku* ise, bu kitapların altında yer alan "kısım", "bölüm" vb. başlıklarılarında sıkça kullanılmaktadır. Ayrıca, *sousoku*'nun, asla kanun adlarında yer almadığı, buna karşılık *tsuusoku*'nun sistem düzenleyen birtakım kanun adlarında (bu çalışmada incelenen gibi) sıklıkla kullanıldığı ifade edilmektedir.

Bkz. <http://www6.plala.or.jp/m-maa/laws/lawsbox/70.txt>, http://detail.chiebukuro.yahoo.co.jp/qa/question_detail/q1154351446.

12 Kaynak metinde geçen 親族 (*shinzoku*) kavramı, Anderson-Okuda çevirisinde "*family*"; Dogauchi vd. çevirisinde ise "*family relationships*" şeklinde karşılanmıştır. Kavram, gerçekten de ailevi bir ilişkiyi/bağı vurgulamakta ve hatta 親族法 (*shinzokuhou*) şeklinde kullanıldığında "aile hukuku" anlamını birebir vermektedir. Ancak, bölüm başlığı olarak üstlendiği fonksiyonun ne salt "aile", ne de "aile ilişkileri" şeklinde bir Türkçe karşılığa tam olarak oturduğu düşünülmektedir. Japon Medeni Kanunu m.725'de, kimlerin *shinzoku* kavramı içerisine dahil edileceği, sınırlı sayıda olacak şekilde gösterilmiştir (altıncı dereceye kadar kan hısımları, eş, üçüncü dereceye kadar kayın hısımları). Bkz. 岩波コンパクト六法 (平成19年版), 岩波書店 (*iwanami konpakuto roppou (heisei 19nenhan)*), 2006, s.468. Kimlerin *shinzoku* kavramı içerisine dahil edileceği hususunun, hısımlık derecelerine yapılan vurgu üzerinden belirlenmiş olması, *shinzoku* kavramının "aile" den çok hısımlık/akrabalık şeklinde bir anlam taşıdığını ortaya koymaktadır.

6. Bölüm (第六節)**Miras** (36. Madde * 37. Madde)

相続 (第三十六条・第三十七条)

7. Bölüm (第七節)**Tamamlayıcı Kurallar**

(38. Madde - 43. Madde)

補則 (第三十八条—第四十三条)

Ek Kurallar (附則)**1. Kısım (第一章)****Genel Kurallar (総則)****(Amaç) (趣旨)****1. Madde (第一条)**¹³⁾ Bu kanun, hukukların uygulanmasına dair genel kurallar bakımından belirleyicidir.

この法律は、法の適用に関する通則について定めるものとする。

2. Kısım (第二章)**Kanunlar ile İlgili Genel Kurallar (法律に関する通則)****(Kanunların Yürürlük Tarihi) (法律の施行期日)****2. Madde (第二条)**

1) Kanunlar, resmî ilan tarihinden saymaya başlanarak yirmi günün geçtiği tarihten itibaren yürürlüğe girerler¹⁴. Bununla birlikte, kanunda bu madde ile farklılaşan bir yürürlük tarihinin belirlenmiş olduğu hâllerde, o belirlemeye tâbi olunur.

法律は、公布の日から起算して二十日を経過した日から施行する。ただし、法律でこれと異なる施行期日を定めたときは、その定めによる。

(Kanunlar¹⁵ ile Eşit Etkiye Sahip Örf/Adetler) (法律と同一の効力を有する慣習)**3. Madde (第三条)**

1) Kamu düzeni veya genel ahlaka aykırı olmayan örf/adetler, hukuk kurallarınca¹⁶ tanınmış oldukları

¹³ Kaynak metin bakımından, tek fıkradan oluşan maddelerde o fıkra; birden çok fıkradan oluşan maddelerde ise birinci fıkra, numara ile gösterilmemektedir. Türkçe çeviride ise, takip zorluğu doğurmaması için tüm fıkralar numaralandırılmıştır.

¹⁴ Bu noktada, maddede belirtilen sayma sistemini biraz açmakta fayda vardır. Kanunun, "resmî ilan tarihi" ile kastetmek istediği, hiç şüphesiz resmî gazete ilan tarihidir (官報掲載日 *kanboukeisaihi*). Bu ilan tarihi, sayma sürecinde "ilk gün" (初日 *shonichi*) kabul edilmekte ve saymaya o gün geceyarısı saat 00.00'da başlanmaktadır. Bir örnekle açıklamak gerekirse; 08.05.2012 tarihinde ilan edilmiş bir kanunda, bu maddede belirtilen sayma sistemi kabul edilmiş ise; 08.05.2012 günü gecesi (yani 09.05.2012 günü sabahı) saat 00.00'dan itibaren 20 gün sayılacak ve 27.05.2012 günü gecesi (yani 28.05.2012 günü sabahı) saat 00.00'a ulaşılacaktır. Bu durumda, kanun, 28.05.2012 tarihinden itibaren yürürlükte olacaktır.

Bkz. <http://www5d.biglobe.ne.jp/Jusl/TomoLaw/KikanKeisan.html>.

¹⁵ *法律 (houritsu)* sözcüğü; yerine göre "kanun", yerine göre "hukuk" anlamında kullanılabilir (bkz. aşağıda, hukukî işlemler (法律行為 *houritsukou*)). Benzer şekilde, 行為 (*kou*) sözcüğü de, yerine göre "işlem" (hukukî işlem), yerine göre "fiil" (haksız fiil) anlamlarını içerecek şekilde Türkçe'ye çevrilebilmektedir.

¹⁶ Kaynak metinde geçen 法令の規定 (*hourei no kitei*) ifadesi, Türkçe'ye, "hukuk kuralları" şeklinde çevrilmiştir. Tam da bu noktada, önemli bir hususa dikkat çekmekte fayda vardır. Maddede kullanılan *hourei* (法令) sözcüğü, 1898 tarihli Kanun'u kastetmekte kullanılan *Hourei* (法例) sözcüğünden farklı bir yazılış ve anlama sahiptir. Burada kullanıldığı şekliyle, *hourei*, genel olarak kanunlardan ve neredeyse diğer bütün hukukî düzenlemelerden oluşan bütünün topluca adlandırılması amacıyla kullanılan bir kavramdır. Dolayısıyla, Anayasayı, parlamento tarafından çıkarılan düzenlemeleri, kamu kurumlarınca çıkarılan hukukî düzenlemeleri, bakanlar kurulu kararlarını, bakanlık düzenlemelerini, hatta kimi hâllerde yerel yönetimlerce çıkarılan düzenlemeleri de içine almakta olup, Japonya'da yürürlükte olan hukuk kuralları bütününi ifade etmekte kullanılmaktadır. 図解による法律用語辞典,自由国民社, 4版 (zukai ni yoru houritsu yougo jiten, jiyukokuminsha, yonhan), 2011, s.1005.

Ayrıca bkz.

<http://123k.zei.ac/kihonn/hourei.html>, <http://www.city.higashimurayama.tokyo.jp/faq/shisei/soshiki/houreitoha.html>.

veya yalnızca hukuk kuralları içerisinde düzenlenmemiş hususlar ile ilgili buldukları hâllerde kanunlar ile eşit etkiye sahiptirler¹⁷.

公の秩序又は善良の風俗に反しない慣習は、法令の規定により認められたもの又は法令に規定されていない事項に関するものに限り、法律と同一の効力を有する。

3. Kısım (第三章)

Uygulanacak Hukuka Dair Genel Kurallar (準拠法に関する通則)

1. Bölüm (第一節)

Kişi (人)

(Kişinin Fiil Ehliyeti) (人の行為能力)

4. Madde (第四条)

1) Kişinin fiil ehliyeti, onun millî hukukuna göre belirlenir.

人の行為能力は、その本国法によって定める。

2) Hukukî işlemde bulunan kişinin, millî hukukuna göre fiil ehliyeti sınırlanmış bir kimse olduğu hâllerde dahi, işlem yeri hukukuna göre fiil ehliyetine sahip olması gereken hâllerde, söz konusu işlem anında tüm tarafların, hukuku aynı olan yerlerde¹⁸ bulunmaları hâli ile sınırlı olarak, söz konusu işlemi gerçekleştiren kişi, önceki fıkra hükmü dikkate alınmaksızın fiil ehliyetine sahip kabul edilir.

2 法律行為をした者がその本国法によれば行為能力の制限を受けた者となるときであっても行為地法によれば行為能力者となるべきときは、当該法律行為の当時 そのすべての当事者が法を同じくする地に在った場合に限り、当該法律行為をした者は、前項の規定にかかわらず、行為能力者とみなす。

3) Önceki fıkra hükmü, aile hukuku¹⁹ veya miras hukuku hükümlerine göre yapılması gereken hukukî işlemler ile işlem yeri ve hukukun farklılaştığı yerde bulunan taşınmazlara dair hukukî işlemler bakımından uygulanmaz.

3 前項の規定は、親族法又は相続法の規定によるべき法律行為及び行為地と法を異にする地に在る不動産に関する法律行為については、適用しない。

17 Japon Medeni Kanunu m.91 ve m.92’de, aksi taraflarca kararlaştırılabilen hükümler ile bir örf/adetin yarıştığı hâllerde, taraf iradeleri doğrultusunda o örf /adete üstünlük tanınabilmesi olanağına yer verilmiştir. Bkz. 岩波コンパクト六法 (平成19年版), 岩波書店 (iwanami kompakuto roppou (heisei 19nenhan)), iwanamishoten), 2006, s.418. Şu an incelenen üçüncü maddede ise, bilinçli olarak, “örf/adete göre karar verilmesi”nden değil, “örf/adetin kanunlar ile eşit etkiye sahip olması”ndan bahsedilmiştir. Dolayısıyla, bu madde açısından münferit örf adetlere değil, “örf/adet hukuku”na bir atıf yapıldığı düşünülmektedir.

Bkz. <http://houmemo.seesaa.net/article/171523984.html>. Önemle vurgulanması gereken bir başka nokta ise, bu kanun hükümlerinin yalnızca yabancı unsurlu ilişkiler bakımından değil, hukuk uygulanması hususunda “genel” kurallar getiren düzenlemeler olduklarıdır. Bu sebeple, örf/adetlerin ne zaman kanunlar ile eşit etkiye sahip olacaklarını düzenleyen madde hükmünün, iç hukuk ilişkileri bakımından da genel kural niteliği taşımakta olduğu kabul edilmektedir. Bkz. <http://ja.wikipedia.org/wiki/慣習法>.

18 Kaynak metinde, 法を同じくする地 (*hou wo onajiku suru chi*) şeklinde geçen ifade, bu çalışmada, “hukuku aynı olan yerler” şeklinde Türkçe’ye çevrilmiştir. Kastedilmek istenen; tarafların, aynı hukukun geçerli olduğu yerlerde bulunmaları olgusudur. Kanun, bir mekân olarak bulunma yerinden ziyade, tarafların buldukları yerde yürürlükte olan hukuktan hareket eden bir ifade tarzı benimsemiştir. Dolayısıyla “aynı” olmaktan anlaşılması gereken, tarafların buldukları yer veya yerlerde yürürlükte bulunan hukukların birbiriyle aynı olmasıdır. Çeviride, her iki olasılığı da kapsayabilmek adına kural olarak, “yerler” biçiminde çoğul bir kullanım tercih edilmiştir. Ancak, ifadenin cümle içerisinde somut bir yer ile bağlantılı kullanıldığı hâllerde, “yer” biçiminde tekil bir kullanımın daha doğru olacağı düşünülmüş ve bu yönde hareket edilmiştir. İfadenin kullandığı özgün dil, ilk bakışta anlam karmaşasına yol açıyor gibi gözükmektedir. Ancak bir kere bu ifade kalıbına alışıldıktan sonra, anılan sıkıntı ortadan kalkmaktadır.

19 Kaynak metinde geçen 親族 (*shinzoku*) kavramının, bu çalışmada “hısımlık” şeklinde çevrildiğinden bahsedilmiştir. Ancak, 親族法 (*shinzokuhou*) kavramının, hukuk terminolojisi içerisinde “aile hukuku” şeklinde bilinen branş karşılaması sebebiyle, burada, “hısımlık” yerine “aile” şeklinde bir çevirinin, metni daha anlaşılır kılacağı ve kaynak ifadeyi daha iyi karşılayacağı düşünülmüştür.

(Vesâyetin²⁰ Başlaması Kararı vb.) (後見開始の審判等)**5. Madde** (第五条)

1) Mahkeme, ergin kısıtlının, kendisine kayyım atanan kimsenin veya kendisine kanunî danışman atanan kimsenin Japonya'da ikametgâh veya oturma yerine sahip bulunduğu hâllerde veya Japon vatandaşlığına sahip olduğu hâllerde, Japon hukukuna göre, vesâyetin başlaması, kayyımlığın başlaması veya kanunî danışmanlığın başlaması kararı (buradan sonra aşağıda "vesâyetin başlaması kararı vb." şeklinde adlandırılacaktır) verebilir.

裁判所は、成年被後見人、被保佐人又は被補助人となるべき者が日本に住所若しくは居所を有するとき又は日本の国籍を有するときは、日本法により、後見開始、保佐開始又は補助開始の審判（以下「後見開始の審判等」と総称する。）をすることができる。

Gaiplik Kararı (失踪の宣告)**6. Madde** (第六条)

1) Mahkeme, kayıp kişinin yaşamakta olduğu kabul edilebilecek en son anda, kayıp kişinin Japonya'da ikametgâha sahip bulunduğu veya Japon vatandaşlığına sahip bulunduğu hâllerde, Japon hukukuna göre, gaiplik kararı verebilir²¹.

裁判所は、不在者が生存していたと認められる最後の時点において、不在者が日本に住所を有していたとき又は日本の国籍を有していたときは、日本法により、失踪の宣告をすることができる。

2) Önceki fıkrada düzenlenen duruma uymayan hâllerde dahi, mahkeme, kayıp kişinin mallarının Japonya'da bulunduğu hâllerde, yalnızca o mallar bakımından; kayıp kişi ile ilgili hukukî ilişkilerin Japon hukukuna tâbi olmaları gerektiği; yahut hukukî ilişkilerin doğasının, tarafların ikametgâh veya vatandaşlıklarının veya diğer şartlar ışığında Japonya ile irtibatlı olduğu hâllerde, yalnızca o hukukî ilişkiler bakımından, Japon hukukuna göre gaiplik kararı verebilir²².

20 Kaynak metinde geçen 後見 (*kouken*), 保佐 (*hosa*) ve 補助 (*hojo*) kavramları, bütün İngilizce çevirilerde sırasıyla *guardianship*, *curatorship* ve *legal assistance* şeklinde karşılanmaktadır. Türk uygulamasında bu kavramların, sırasıyla "vasi", "kayyım" ve "kanunî danışman" şeklinde anlaşılmalardan ötürü, bu çalışmada da aynı çeviri usulü izlenmiştir. Ancak önemle vurgulamak gerekir ki, bu kavramlar, Japon hukukunda, Türk hukukundaki karşılıklarından daha farklı niteliklere sahiptirler. Bu üç kavramın dahil olduğu yapı; "成年後見制度 *seinen kouken seido*" (ergin vesâyet sistemi) olarak bilinmektedir.

Bkz. <http://www.moj.go.jp/MINJI/minji17.html>. Söz konusu sistemde, kişilerin kısıtlanma kaynaklarına göre, "kanunî" veya "iradi" iki yol mevcut olup, kanunî başlığı altında incelenen vesâyet, kayyımlık ve kanunî danışmanlık kavramları, aslında, bir kimsenin karar verebilme becerisinden yoksun olma derecesine göre fonksiyon üstlenen kurumlar olarak göze çarpmaktadır. Karar verebilme becerisinden tamamen yoksun olanlar açısından vesâyet; karar verebilme becerisi ciddi ölçüde yetersiz olanlar bakımından kayyımlık, karar verebilme becerisi yetersiz olanlar bakımından ise kanunî danışmanlık kurumu gündeme getirilmektedir. Vasi, günlük yaşamla ilgili olanlar dışında atandığı kimsenin bütün hukukî işlemlerini onun yerine yapmakta, onun malvarlığını yönetmekte, günlük yaşamında sıkıntıya düşmemesi için yeterli özeni göstermektedir. Kendisine kayyım atanan kişi, belirlenmiş birtakım önemli hukukî işlemleri (kredi alma verme, taşınmaz, otomobil vb. alımı-satımı, kişinin evi ile ilgili yapı/İNŞAAT değişikliklerine gidilmesi vb.) kayyımın izni olmaksızın kendi başına yapamaz hâle gelmektedir. Eğer izin olmadan işlem yapılmışsa, bu işlemlerden kayyımın veya kendisine kayyım atanan kişinin dönebilmesi mümkündür. Kayyım, belirli meseleler için atandığı kimsenin yerine sözleşme akdedebilir. Bkz. <http://www009.upp.so-net.ne.jp/hideki-yokoo/kouken2.html>. Vesâyet veya kayyımlık kurumunun devreye sokulabilmesi için, kısıtlanacak kimsenin rızası aranmaz iken; kanunî danışmanlık kurumu, ancak kısıtlanacak kişinin rıza göstermesi ile işletilebilmektedir. Rıza unsuru, bu kurumlarda kilit rol üstlenen elemanların (vasi, kayyım, kanunî danışman) kullanacakları temsil yetkisinin kapsamında da önemli bir rol oynamaktadır. Vasi, mallarla ilgili bütün hukukî işlemlerde bu yetkiye sahip iken; kayyım ve kanunî danışman, yalnızca mahkemenin belirlediği kapsam içerisinde kalan ve atandıkları kimselerin de bu kapsama rıza göstermiş olmaları koşuluyla hukukî işlemler yapabilmektedirler. Kişinin karar verebilme becerisinin, bu üç türden hangisine uygun olduğunun tespit edilmesi güç bazı hâllerde, sağlık raporunun içeriğine göre bir değerlendirme yapılabileceği ifade edilmektedir.

Bkz. <http://www2.odn.ne.jp/cherubim/page129.html>. HUGKK'da, iradi kısıtlamaya ilişkin hüküm sevkedilmemiştir. Bu husustaki belirsizliğin, doktrin ve yargı kararları ışığında giderileceği düşünülmektedir. Bkz. 横山, 潤 (*Yokoyama Jun*), 市民と法: 新しい司法書士像をめざす総合法律情報誌 (*shimin to hou: atarashii shihoushishou wo mezasu sougou houritsujouhoushi*), no.43, 2007, s.9.

21 İlk bakışta, "kayıp kişinin" ve "sahip bulunduğu" ifadelerinin gereksiz yere tekrarlandığı düşünülebilir. Hiç şüphesiz, "Japonya'da ikametgâha veya Japon vatandaşlığına sahip bulunduğu" şeklinde bir kullanım aracılığıyla, fazladan kullanılan "sahip bulunduğu" ifadesini metinden çıkartmak mümkündür. Ancak, kaynak metin, söz konusu bu ifadeleri, çeviride gösterilen yerlerde tekrar tekrar kullanmak yolunu seçmiştir. Dolayısıyla, anılan ifadeler, kaynak metne sadık kalmak adına çeviriye aynen aktarılmışlardır.

22 Uzun ve ilk bakışta anlaşılmasız görünen bu hüküm, aslında, "Japonya'da bulunan mallar" veya "Japonya ile irtibatlı hukukî ilişkiler"

2 前項に規定する場合に該当しないときであっても、裁判所は、不在者の財産が日本に在るときはその財産についてのみ、不在者に関する法律関係が日本法によるべきときその他法律関係の性質、当事者の住所又は国籍その他の事情に照らして日本に関係があるときはその法律関係についてのみ、日本法により、失踪の宣告をすることができる。

2. Bölüm (第二節) Hukukî İşlemler²³ (法律行為)

(Tarafarla Uygulanacak Hukukun Seçimi) (当事者による準拠法の選択)

7. Madde (第七條)

1) Hukukî işlemin kurulması ve etkileri, tarafların söz konusu hukukî işlem anında seçmiş oldukları yer hukukuna tâbidir.

法律行為の成立及び効力は、当事者が当該法律行為の当時に選択した地の法による。

(Tarafarla Uygulanacak Hukuk Seçiminin Bulunmadığı hâller)

(当事者による準拠法の選択がない場合)

8. Madde (第八條)

1) Önceki madde hükmüne göre seçimin bulunmadığı hâllerde, hukukî işlemin kurulması ve etkileri, söz konusu hukukî işlem anında, söz konusu hukukî işlem ile en yakın irtibata sahip yer hukukuna tâbidir.

前条の規定による選択がないときは、法律行為の成立及び効力は、当該法律行為の当時に於いて当該法律行為に最も密接な関係がある地の法による。

2) Önceki fıkranın durumunda, hukukî işlemdeki karakteristik edimin yalnızca bir tarafça gerçekleştirileceği hâllerde, edimi gerçekleştirecek tarafın mutad mesken yeri hukuku (o tarafın söz konusu hukukî işlem ile bağlantılı işyerine sahip olması durumunda söz konusu işyerinin bulunduğu yer hukuku; o tarafın söz konusu hukukî işlem ile irtibatlı olup hukuku farklılaşan yerlerde bulunan iki veya daha fazla işyerine sahip olduğu hâllerde asıl işyerinin bulunduğu yer hukuku) söz konusu hukukî işlem ile en yakın irtibata sahip yer hukuku olarak varsayılır.

2 前項の場合において、法律行為において特徴的な給付を当事者の一方のみが行うものであるときは、その給付を行う当事者の常居所地法 (その当事者が当該法律行為に係る事業所を有する場合には当該事業所の所在地の法、その当事者が当該法律行為に係る二以上の事業所で法を異にする地に所在するものを有する場合にはその主たる事業所の所在地の法) を当該法律行為に最も密接な関係がある地の法と推定する。

3) Birinci fıkranın durumunda, taşınmazları konu edinen hukukî işlemler bakımından önceki fıkra hükmü dikkate alınmaksızın, taşınmazın bulunduğu yer hukuku, söz konusu hukukî işlem ile en yakın irtibata sahip yer hukuku olarak varsayılır.

3 第一項の場合において、不動産を目的物とする法律行為については、前項の規定にかかわらず、その不動産の所在地法を当該法律行為に最も密接な関係がある地の法と推定する。

söz konusu olduğunda, mahkemenin, Japon hukukuna göre gaiplik kararı verebilmesini düzenlemektedir. hukukî ilişkilerin doğası, Japonya ile irtibatlı olmalıdır. Nasıl bir irtibat olabileceği sorusuna, "tarafların ikametgâhları veya vatandaşlıkları yahut diğer şartların ışığında" şeklinde bir örneklendirme ile cevap verilmiştir.

23 Bu bölüm hükümleri, "hukukî işlemler" başlığı altında toplanmıştır. Kavramın, kendi içerisinde; tek taraflı hukukî işlemler, iki taraflı hukukî işlemler (sözleşmeler), ikiden fazla sayıda kimsenin aynı amaçla aynı doğrultudaki iradeleri ile oluşan hukukî işlemler vb. ayrımları da barındırdığı belirtilmektedir. Bkz. <http://tokagekyo.7777.net/will/will-2.html>.

(Tarafarca Uygulanacak Hukukun Değiştirilmesi) (当事者による準拋法の変更)**9. Madde** (第九条)

1) Taraflar, hukukî işlemin kurulması ve etkilerine ilişkin olarak uygulanması gereken hukuku değiştirebilirler. Bununla birlikte, üçüncü kişilerin haklarını zarara uğratacak hâllerde, değişikliği üçüncü kişilere karşı ileri sürmek mümkün değildir.

当事者は、法律行為の成立及び効力について適用すべき法を変更することができる。ただし、第三者の権利を害することとなるときは、その変更をその第三者に対抗することができない。

(Hukukî İşlemlerin Şekli) (法律行為の方式)**10. Madde** (第十条)

1) Hukukî işlemlerin şekli, söz konusu hukukî işlemin kurulması ile ilgili olarak uygulanması gereken hukuka (söz konusu hukukî işlemin ardından önceki madde hükmüne göre değişikliğin yapılmış olduğu hâllerde, değişiklikten önceki hukuka) tâbidir.

法律行為の方式は、当該法律行為の成立について適用すべき法（当該法律行為の後に前条の規定による変更がされた場合にあっては、その変更前の法）による。

2) Önceki fıkra hükmü dikkate alınmaksızın, işlem yeri hukukuna uygun olan şekiller geçerli kabul edilir. 2) 前項の規定にかかわらず、行為地法に適合する方式は、有効とする。

3) Hukuku farklılaşan yerlerde²⁴ bulunan kişilere karşı yapılmış irade beyanları bakımından, önceki fıkra hükmünün uygulanmasında, bu beyanın yapıldığı²⁵ yer, işlem yeri olarak kabul edilir.

3) 法を異にする地に在る者に対してされた意思表示については、前項の規定の適用に当たっては、その通知を發した地を行為地とみなす。

4) Hukuku farklılaşan yerlerde bulunan kişiler arasında akdedilmiş sözleşmelerin şekilleri bakımından, önceki iki fıkra hükmü, uygulanmaz. Bu durumda, birinci fıkra hükmü dikkate alınmaksızın, icap beyanının yapıldığı yer hukuku veya kabul beyanının yapıldığı yer hukukundan birine uygun olan sözleşme şekilleri geçerli kabul edilir.

4) 法を異にする地に在る者の中で締結された契約の方式については、前二項の規定は、適用しない。この場合においては、第一項の規定にかかわらず、申込みの通知を發した地の法又は承諾の通知を發した地の法のいずれかに適合する契約の方式は、有効とする。

5) Önceki üç fıkra hükmü, taşınır veya taşınmaz mallara ilişkin aynî haklar ile diğer tescili gereken hakları tesis eden veya ortadan kaldıran hukukî işlemlerin şekilleri bakımından, uygulanmaz.

5) 前三項の規定は、動産又は不動産に関する物権及びその他の登記をすべき権利を設定し又は処分する法律行為の方式については、適用しない。

24 Kaynak metinde geçen, 法を異にする地 (*hou wo koto ni suru chi*) ifadesi, daha önce değinilen "hukuku aynı olan yerler" kalıbının tam tersidir. Dolayısıyla, "farklı" olmaktan anlaşılması gereken, tarafların buldukları yer veya yerlerde yürürlükte bulunan hukukların birbirinden farklı olmasıdır. Önemle vurgulamakta fayda vardır ki bu kalıp, kendi başına, şahsi veya devlet sınırları içerisinde bölgeye göre değişen kanunlar ihtilafı kurallarını karşılamamaktadır. Anılan türler, kanunda ayrıca özel olarak düzenlenmiş ve hukukun farklılaşması olgusunu belirtmek için de bu kalıptan faydalanılmıştır; ancak kalıbın kendi başına bu türleri karşılayan bir anlamı bulunmayıp, ilgili düzenlemelerde kullanılış yerine göre böyle bir fonksiyon üstlendiği belirtilmelidir.

25 Takip kolaylığı sağlamak adına "beyanın yapıldığı yer" şeklinde bir çeviri yapılmıştır. Ancak, burada kullanılan ifade ile neyin kastedilmek istendiği hususunu biraz açmakta fayda vardır. Kaynak metinde geçen 通知を發した地 (*tsuuchi wo hasshita chi*) ifadesi, beyanın ortaya çıktığı, dışavurulduğu yer anlamına gelmektedir. Dolayısıyla burada kastedilen, "beyanın çıkış yaptığı" yerdir. İfadenin çıkış yeri anlamı taşıdığı, zıt yönden doğrular nitelikte bir ifade kalıbına Japon Medeni Kanunu'nun 97.maddesi hükmünde rastlamak mümkündür. Bkz. 岩波コンパクト六法 (平成19年版), 岩波書店 (iwanami kompakuto roppou (heisei 19nenhan)), iwanamishoten), 2006, s.419. Bu hükümde geçen "...通知が相手方に到達した (*tsuuchi ga aitekata ni toutatsu shita*)..." ifadesi "...beyanın karşı tarafa vardığı..." şeklinde Türkçe'ye çevrilebilir. Görüldüğü gibi, Japon kanun koyucusu, "beyanın ortaya çıkarılması" ile "beyanın muhatabına varması" hususlarını gayet normal bir şekilde, farklı fiiller (發した / 到達した) kullanarak düzenleme yolunu seçmektedir.

(Tüketici Sözleşmelerinin Özel Durumu) (消費者契約の特例)

11. Madde (第十一条)

1) Tüketici (gerçek kişidir [işletme adına veya işletme için sözleşmeye taraf olma durumundakiler hariçtir]. Aşağıda bu maddede aynıdır²⁶.) ile tacir (tüzel kişi veya diğer dernek veya vakıflar ile işletme adına veya işletme için sözleşmeye taraf olma durumundaki gerçek kişidir. Aşağıda bu maddede aynıdır.) arasında akdedilen sözleşmenin (iş sözleşmesi hariçtir. Aşağıda bu maddede, “tüketici sözleşmesi” denecektir) kurulması ve etkileri ile ilgili olarak 7 nci madde veya 9 uncu madde hükümlerine göre seçim veya değişiklik uyarınca uygulanması gereken hukukun, tüketicinin mutad mesken yeri hukuku dışında bir hukuk olduğu hâllerde dahi, tüketicinin, mutad mesken yeri hukukundaki belirli emredici hükümlerin uygulanmaları gerektiği anlamındaki iradesini tacire karşı beyan etmiş olduğu hâllerde, söz konusu tüketici sözleşmesinin kurulması ve etkileri ile ilgili olarak emredici hükümlerin düzenledikleri meseleler bakımından, emredici hükümler de uygulanacaktır.

消費者（個人（事業として又は事業のために契約の当事者となる場合におけるものを除く。）をいう。以下この条において同じ。）と事業者（法人その他の社 団又は財団及び事業として又は事業のために契約の当事者となる場合における個人をいう。以下この条において同じ。）との間で締結される契約（労働契約を除く。以下この条において「消費者契約」という。）の成立及び効力について第七条又は第九条の規定による選択又は変更により適用すべき法が消費者の常居所地 法以外の法である場合であっても、消費者がその常居所地法中の特定の強行規定を適用すべき旨の意思を事業者に対し表示したときは、当該消費者契約の成立及び効力に関しその強行規定の定める事項については、その強行規定をも適用する。

2) Tüketici sözleşmesinin kurulması ve etkilerine ilişkin olarak 7 nci madde hükmüne göre seçimin bulunmadığı hâllerde, 8 inci madde hükmü dikkate alınmaksızın, söz konusu tüketici sözleşmesinin kurulması ve etkileri, tüketicinin mutad mesken yeri hukukuna tâbidir.

2 消費者契約の成立及び効力について第七条の規定による選択がないときは、第八条の規定にかかわらず、当該消費者契約の成立及び効力は、消費者の常居所地法による。

3) Tüketici sözleşmesinin kurulması ile ilgili olarak 7 nci madde hükmüne göre tüketicinin mutad mesken yeri hukuku dışında bir hukukun seçilmiş olduğu hâllerde dahi, söz konusu tüketici sözleşmesinin şekli bakımından, tüketicinin, mutad mesken yeri hukukunda bulunan belirli emredici hükümlerin uygulanmaları gerektiği anlamındaki iradesini tacire karşı beyan etmiş olduğu hâllerde, önceki madde birinci fıkra, ikinci fıkra ve dördüncü fıkra hükümleri dikkate alınmaksızın, söz konusu tüketici sözleşmesinin şekli ile ilgili olarak emredici hükümlerin düzenledikleri meseleler bakımından, münhasıran emredici hükümler uygulanır.

3 消費者契約の成立について第七条の規定により消費者の常居所地法以外の法が選択された場合であっても、当該消費者契約の方式について消費者がその常居所 地法中の特定の強行規定を適用すべき旨の意思を事業者に対し表示したときは、前条第一項、第二項及び第四項の規定にかかわらず、当該消費者契約の方式に関しその強行規定の定める事項については、専らその強行規定を適用する。

4) Tüketici sözleşmesinin kurulması ile ilgili olarak 7 nci madde hükmü uyarınca tüketicinin mutad mesken yeri hukukunun seçilmiş olduğu hâllerde, söz konusu tüketici sözleşmesinin şekline ilişkin olarak, tüketicinin, münhasıran mutad mesken yeri hukukuna tâbi olmak anlamındaki iradesini tacire karşı beyan etmiş olduğu hâllerde, önceki madde ikinci fıkra ile dördüncü fıkra hükümleri dikkate alınmaksızın, söz konusu tüketici sözleşmesinin şekli, münhasıran tüketicinin mutad mesken yeri hukukuna tâbidir.

4 消費者契約の成立について第七条の規定により消費者の常居所地法が選択された場合において、当該消費者契約の方式について消費者が専らその常居所地法に よるべき旨の意思を事業者に対し表示したときは、前条第二項及び第四項の規定にかかわらず、当該消費者契約の方式は、専ら消費者の常居所地法による。

26 Parantez içerisinde verilen açıklayıcı hükmün, bu maddenin geri kalanı bakımından da dikkate alınacağı ifade edilmek istenmiştir.

5) Tüketici sözleşmesinin kurulması ile ilgili olarak 7 nci madde hükmüne göre seçimin bulunmadığı hâllerde, önceki madde birinci fıkra, ikinci fıkra ve dördüncü fıkra hükümleri dikkate alınmaksızın, söz konusu tüketici sözleşmesinin şekli, tüketicinin mutad mesken yeri hukukuna tâbidir.

5 消費者契約の成立について第七条の規定による選択がないときは、前条第一項、第二項及び第四項の規定にかかわらず、当該消費者契約の方式は、消費者の常居所地法による。

6) Önceki fıkraların²⁷ hükümleri, aşağıdakilerden herhangi birinin kapsamına giren hâllerde uygulanmazlar.

6 前各項の規定は、次のいずれかに該当する場合には、適用しない。

a²⁸) Tacirin tüketici sözleşmesi ile bağlantılı işletme yerinin, tüketicinin mutad mesken yeri ile hukuku farklılaşan yerlerde bulunduğu hâllerde, tüketicinin, söz konusu işyerinin bulunduğu yer ile hukukları aynı olan yere gidip söz konusu tüketici sözleşmesini akdettiği hâller. Bununla birlikte, tüketicinin, söz konusu tacirden, söz konusu işyerinin bulunduğu yer ile hukukları aynı olan yerde tüketici sözleşmesini akdetmek ile ilgili olan daveti, mutad mesken yerinde aldığı hâller hariçtir²⁹.

一) 事業者の事業所で消費者契約に関係するものが消費者の常居所地と法を異にする地に所在した場合であって、消費者が当該事業所の所在地と法を同じくする地 に赴いて当該消費者契約を締結したとき。ただし、消費者が、当該事業者から、当該事業所の所在地と法を同じくする地において消費者契約を締結することについての勧誘をその常居所地において受けていたときを除く。

b) Tacirin tüketici sözleşmesi ile bağlantılı işyerinin, tüketicinin mutad mesken yeri ile hukuku farklılaşan yerlerde bulunduğu hâllerde, tüketicinin, söz konusu işyerinin bulunduğu yer ile hukukları aynı olan yerde, söz konusu tüketici sözleşmesine dayanan borçların tümünün ifasını aldığı hâller veya alacak olduğu hâller. Bununla birlikte, tüketicinin, söz konusu tacirden, söz konusu işyerinin bulunduğu yer ile hukukları aynı olan yerde, borçların tümünün ifasını almasına dair davetini, mutad mesken yerinde almış olduğu hâller hariçtir.

二) 事業者の事業所で消費者契約に関係するものが消費者の常居所地と法を異にする地に所在した場合であって、消費者が当該事業所の所在地と法を同じくする地 において当該消費者契約に基づく債務の全部の履行を受けたとき、又は受けることとされていたとき。ただし、消費者が、当該事業者から、当該事業所の所在地 と法を同じくする地において債務の全部の履行を受けることについての勧誘をその常居所地において受けていたときを除く。

c) Tüketici sözleşmesinin akdedildiği anda, tacirin, tüketicinin mutad meskenini bilmediği ve ayrıca bilmeyişi ile ilgili makul gerekçelere sahip bulunduğu hâller,

三) 消費者契約の締結の当時、事業者が、消費者の常居所を知らず、かつ、知らなかったことについて相当の理由があるとき。

d) Tüketici sözleşmesinin akdedildiği anda, tacirin, karşı tarafın tüketici olmadığı hatasına düştüğü ve ayrıca hataya düşmesiyle ilgili makul gerekçelere sahip bulunduğu hâller.

四) 消費者契約の締結の当時、事業者が、その相手方が消費者でないことと誤認し、かつ、誤認したことについて相当の理由があるとき。

27 Kaynak metinde kullanılan 各 (*kaku*) karakteri, "her" anlamını taşımaktadır. Bu karakterin çeviriye dahil edilmesi hâlinde ortaya çıkacak "önceki her fıkra" şeklinde bir ifadenin, hüküm sonundaki olumsuz fiil ile bağdaşmayacağı ve takip güçlüğü doğuracağı düşünülmüş, dolayısıyla, karakter, çeviriye dahil edilmemiştir.

28 Kaynak metinde, fıkra başlarında, Arap rakamları (2,3,4,...); bent başlarında ise Japon rakamları (一, 二, 三,...) kullanılmıştır. Fıkra başlarının çevirisinde, aynı şekilde Arap rakamları kullanılmış; ancak bent başlarının çevirisinde, küçük Latin harfleri (a,b,c,...) ile belirtme yolu tercih edilmiştir.

29 Hariç tutulan hâl, tacirin, tüketiciye, sözleşmeyi akdetmek için davette bulunmuş olduğu ve tüketicinin de bu daveti kendi mutad meskeni yerinde almış olduğu hâldir. Tüketici sözleşmesinin akdedileceği yer olarak, tacirin işyerinin mevcut olduğu yerde yürürlükte bulunan hukuk ile aynı olan hukukun yürürlükte olduğu yer gösterilmiştir. Bu ifade ile kastedilen yerin, çoğunlukla, tacirin işyerinin bulunduğu yer olarak görüneceği herhâlde söylenebilir.

(İş Sözleşmelerinin Özel Durumu) (労働契約の特例)**12. Madde** (第十二条)

1) İş sözleşmesinin kurulması ve etkileri ile ilgili olarak 7 nci madde veya 9 uncu madde hükümlerine göre seçim veya değişiklik uyarınca uygulanması gereken hukukun, söz konusu iş sözleşmesi ile en yakın irtibata sahip yer hukuku dışında bir hukuk olduğu hâllerde dahi, işçinin, söz konusu iş sözleşmesi ile en yakın irtibata sahip yer hukukundaki belirli emredici hükümlerin uygulanmaları gerektiği anlamındaki iradesini işverene karşı beyan ettiği hâllerde, söz konusu iş sözleşmesinin kurulması ve etkileri ile ilgili olarak emredici hükümlerin düzenledikleri meseleler bakımından, emredici hükümler de uygulanır.

労働契約の成立及び効力について第七条又は第九条の規定による選択又は変更により適用すべき法が当該労働契約に最も密接な関係がある地の法以外の法である場合であっても、労働者が当該労働契約に最も密接な関係がある地の法中の特定の強行規定を適用すべき旨の意思を使用者に対し表示したときは、当該労働契約の成立及び効力に関しその強行規定の定める事項については、その強行規定をも適用する。

2) Önceki fıkra hükmünün uygulanmasında, söz konusu iş sözleşmesinde işin görülmesi gereken yerin hukuku (işin görülmesi gereken yerin belirlenemediği hâllerde, işçiyi istihdam eden işyerinin bulunduğu yer hukuku. Sonraki fıkrada aynıdır³⁰.) söz konusu iş sözleşmesi ile en yakın irtibata sahip yer hukuku olarak varsayılır.

2 前項の規定の適用に当たっては、当該労働契約において労務を提供すべき地の法（その労務を提供すべき地を特定することができない場合にあっては、当該労働者を雇い入れた事業所の所在地の法。次項において同じ。）を当該労働契約に最も密接な関係がある地の法と推定する。

3) İş sözleşmesinin kurulması ve etkileri ile ilgili olarak 7 nci madde hükmüne göre seçimin bulunmadığı hâllerde, söz konusu iş sözleşmesinin kurulması ve etkileri ile ilgili olarak, 8 inci madde ikinci fıkra hükmü dikkate alınmaksızın, söz konusu iş sözleşmesinde işin görülmesi gereken yerin hukuku, söz konusu iş sözleşmesi ile en yakın irtibata sahip yer hukuku olarak varsayılır.

3 労働契約の成立及び効力について第七条の規定による選択がないときは、当該労働契約の成立及び効力については、第八条第二項の規定にかかわらず、当該労働契約において労務を提供すべき地の法を当該労働契約に最も密接な関係がある地の法と推定する。

3. Bölüm (第三節)**Aynî Haklar vb.** (物権等)**(Aynî Haklar ve Diğer Tescilli Gerekli Haklar)**

(物権及びその他の登記をすべき権利)

13. Madde (第十三条)

1) Taşınır veya taşınmaz mallara dair aynî haklar ile diğer tescilli gerekli haklar, konularının buldukları yer hukukuna tâbidirler.

動産又は不動産に関する物権及びその他の登記をすべき権利は、その目的物の所在地法による。

2) Önceki fıkra hükmü dikkate alınmaksızın, aynı fıkrada düzenlenmiş hakların iktisabı veya kaybı, sebep olan vakıaların tamamlandıkları anda³¹ konularının buldukları yer hukukuna tâbidir.

2 前項の規定にかかわらず、同項に規定する権利の得喪は、その原因となる事実が完成した当時におけるその目的物の所在地法による。

30 Parantez içerisinde verilen açıklayıcı hükmün, sonraki fıkra bakımından da dikkate alınacağı ifade edilmek istenmiştir.

31 Bu madde ve diğer bazı maddeler açısından, kaynak metinde kullanılan *ni okeru* ifadesi, Türkçe'ye "-deki/-daki" şeklinde bir bulunma hâl eki olarak çevrilebilir. Ancak, bu maddede "...andaki" şeklinde bir kullanım durumunda, bir sonra gelen sözcük ile anlam karışıklığı doğması ihtimâli bulunmakta, bu ihtimâli ortadan kaldırmak için sözdiziminde değişikliğe gidilmesi gerekmektedir. Verilmek istenen anlamı aynen yansıtan "anda" şeklinde bir kullanım durumunda, anılan sıkıntının doğmuyor olmasından hareketle, bu madde ve sözü geçen maddeler açısından, "-de/-da" biçiminde bir kullanım bilinçli olarak tercih edilmiştir.

4. Bölüm (第四節) Alacak Hakları (債権)

(Vekâletsiz İş Görme ve Sebepsiz Zenginleşme) (事務管理及び不当利得)

14. Madde (第十四条)

1) Vekâletsiz iş görme veya sebepsiz zenginleşmeden kaynaklanan alacak haklarının kurulması ve etkileri, sebep olan vakıaların meydana geldikleri yer hukukuna tâbidir.

事務管理又は不当利得によって生ずる債権の成立及び効力は、その原因となる事実が発生した地の法による。

(Açıkça Daha Yakın İrtibatlı Yerin Bulunması Hâli İstisnası)

(明らかにより密接な関係がある地がある場合の例外)

15. Madde (第十五条)

1) Önceki madde hükmü dikkate alınmaksızın, vekâletsiz iş görme veya sebepsiz zenginleşmeden kaynaklanan alacak haklarının kurulması ve etkileri, sebep olan vakıaların meydana geldikleri anda, tarafların, hukuku aynı olan yerlerde mutad mesken sahibi bulunmaları, taraflar arasındaki sözleşme ile bağlantılı olarak vekâletsiz iş görmenin veya sebepsiz zenginleşmenin gerçekleşmiş olduğu veya diğer şartların ışığında, açıkça aynı madde hükmüne göre uygulanması gereken hukukun mevcut olduğu³² yerden daha yakın irtibatlı diğer bir yerin bulunduğu hâllerde, söz konusu diğer yer hukukuna tâbidir.

前条の規定にかかわらず、事務管理又は不当利得によって生ずる債権の成立及び効力は、その原因となる事実が発生した当時において当事者が法を同じくする 地に常居所を有していたこと、当事者間の契約に関連して事務管理が行われ又は不当利得が生じたことその他の事情に照らして、明らかに同条の規定により適用 すべき法の属する地よりも密接な関係がある他の地があるときは、当該他の地の法による。

(Taraflarca Uygulanacak Hukukun Değiştirilmesi) (当事者による準拠法の変更)

16. Madde (第十六条)

1) Vekâletsiz iş görme veya sebepsiz zenginleşmenin tarafları, sebep olan vakıaların meydana gelmeleri sonrasında, vekâletsiz iş görme veya sebepsiz zenginleşmeden kaynaklanan alacak haklarının kurulması ve etkileri ile ilgili olarak uygulanması gereken hukuku değiştirebilirler. Bununla birlikte, üçüncü kişilerin haklarını zarara uğratacak hâllerde, değişikliği üçüncü kişilere karşı ileri sürmek mümkün değildir.

事務管理又は不当利得の当事者は、その原因となる事実が発生した後において、事務管理又は不当利得によって生ずる債権の成立及び効力について適用すべき 法を変更することができる。ただし、第三者の権利を害することとなるときは、その変更をその第三者に対抗することができない。

(Haksız Fiil) (不法行為)

17. Madde (第十七条)

1) Haksız fiilden kaynaklanan alacak haklarının kurulması ve etkileri, zarar verici fiilin sonuçlarının

32 Kaynak metinde geçen 属する (zoku suru) fiili, "mensup olmak", "ilişkilenmek", "ait olmak" vb. şekillerde Türkçe'ye çevrilebilmektedir. Bu fiilin madde hükmündeki kullanılış amacı, "aynı madde hükmüne göre uygulanması gereken hukuk" ile "o hukukun yürürlükte olduğu yer"i ilişkilendirmektir. Bu amaca uymak ve fakat anlaşılabilirliğe zarar vermemek adına "...hukukun mevcut olduğu yer..." şeklinde bir çeviri yapılmıştır. Dolayısıyla, fiilin tek başına "mevcut olmak" anlamına gelmediğini vurgulamakta fayda vardır.

ortaya çıktığı yer hukukuna tâbidir. Bununla birlikte, o yerde sonuçların ortaya çıkmasının olağan biçimde öngörülemediği hâllerde, zarar verici fiilin gerçekleştirildiği yer hukukuna tâbi olunur.

不法行為によって生ずる債権の成立及び効力は、加害行為の結果が発生した地の法による。ただし、その地における結果の発生が通常予見することのできないものであったときは、加害行為が行われた地の法による。

(Ürün Sorumluluğunun Özel Durumu) (生産物責任の特例)

18. Madde (第十八条)

1) Önceki madde hükmü dikkate alınmaksızın, teslim edilmiş ürünün (üretilmiş veya işlenmiş mallara denir. Aşağıda, bu maddede aynıdır.) ayıbı nedeniyle diğer kimselerin yaşamını, vücudunu veya malvarlığını ihlâl eden haksız fiillerden kaynaklanan, üreticiye (ürünü mesleği icabı üreten, işleyen, ithâl eden, ihraç eden, dağıtımını sağlayan veya satan kimseye denir. Aşağıda, bu maddede aynıdır) veya üretici olarak tanınabilmesi mümkün beyanlarda bulunmuş kimseye³³ (aşağıda, bu maddede “üretici vb.” şeklinde adlandırılacaktır.) karşı alacak haklarının kurulması ve etkileri, zarar görenin, ürün teslimini aldığı yer hukukuna tâbidir. Bununla birlikte, o yerde ürün tesliminin olağan biçimde öngörülemediği hâllerde, üretici vb.’nin asıl işyerinin bulunduğu yer hukukuna (üretici vb.’nin işyerine sahip olmadığı hâllerde, mutad mesken yeri hukukuna) tâbidir.

前条の規定にかかわらず、生産物（生産され又は加工された物をいう。以下この条において同じ。）で引渡しがされたものの瑕疵により他人の生命、身体又は財産を侵害する不法行為によって生ずる生産業者（生産物を業として生産し、加工し、輸入し、輸出し、流通させ、又は販売した者をいう。以下この条において同じ。）又は生産物にその生産業者と認めることができる表示をした者（以下この条において「生産業者等」と総称する。）に対する債権の成立及び効力は、被害者が生産物の引渡しを受けた地の法による。ただし、その地における生産物の引渡しが通常予見することのできないものであったときは、生産業者等の主たる事業所の所在地の法（生産業者等が事業所を有しない場合にあっては、その常居所地法）による。

(Şerefe veya Güvenilirliğe Zarar Verilmesinin³⁴ Özel Durumu)

(名誉又は信用の毀損の特例)

19. Madde (第十九条)

1) 17 nci madde hükmü dikkate alınmaksızın, diğer kimselerin şeref veya güvenilirliğine zarar veren haksız fiillerden kaynaklanan alacak haklarının kurulması ve etkileri, zarar görenin mutad mesken yeri hukukuna (zarar görenin tüzel kişi veya diğer bir dernek yahut vakıf olduğu hâllerde, asıl işyerinin bulunduğu yer hukukuna) tâbidir.

33 Kaynak metinde geçen 生産業者と認めることができる表示をした者 (*seisangyousha to mitomeru koto ga dekuru hyouji wo shita mono*) ifadesi, Türkçe’ye, “üretici olarak tanınabilmesi mümkün beyanlarda bulunmuş kimse” şeklinde çevrilebilmektedir. Burada kastedilen, karşı tarafın zihninde, kendisinin üretici olduğu izlenimine yol açacak beyanlarda bulunan kimsedir. Nitekim en yeni tarihli İngilizce çeviri, bu anlamı verebilmek adına “...a person who has provided a representation on the product in a manner which allows the others to recognize such person as its producer..” şeklinde uzun ve kaynak metinde bulunmayan pek çok sözcük barındıran bir çeviriyi tercih etmiştir.

Bkz. <http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail/?printID=&id=1970&re=02&vm=02>

34 Kaynak metinde geçen 名誉又は信用の毀損 (*meiyo matawa shinyou no kison*) ifadesi, İngilizce çevirilerde “defamation” sözcüğü ile karşılanmaktadır. Bu sözcüğünün tam bir Türkçe karşılığı bulunmamakla birlikte, “şeref ve haysiyete zarar verilmesi” biçiminde anlaşılması düşünülebilir. Ancak, kaynak metnin diline sadık kalınacak olursa; 名誉(*meiyo*) sözcüğünün, Türkçe’ye, prestij, şeref, onur, ün, itibar vb. şekillerde çevrilebilmekle birlikte, onun hemen arkasında kullanılan 信用(*shinyou*) sözcüğünün, “haysiyet” değil, “güven/güvenilirlik” anlamını karşıladığı ve dolayısıyla hükümde, “güvenilirliğin zarar görmesi” olgusunun kastedilmekte olduğu görülecektir. Bu sebeple, kaynak metinde geçen, 名誉又は信用の毀損 (*meiyo matawa shinyou no kison*) ifadesi, “şerefe veya haysiyete zarar verilmesi” şeklinde değil de, “şerefe veya güvenilirliğe zarar verilmesi” şeklinde çevrilmiştir. Elbette, kaynak ifadenin taşıdığı genel anlama bakılacak olursa, “şeref ve haysiyet” olgusu içine “güvenilirliğe verilen zararları” da dahil etmek mümkündür.

第十七条の規定にかかわらず、他人の名誉又は信用を毀損する不法行為によって生ずる債権の成立及び効力は、被害者の常居所地法（被害者が法人その他の社団又は財団である場合にあっては、その主たる事業所の所在地の法）による。

(Açıkça Daha Yakın İrtibatlı Yerin Bulunması Hâli İstisnası)

(明らかにより密接な関係がある地がある場合の例外)

20. Madde (第二十条)

1) Önceki üç maddenin hükümleri dikkate alınmaksızın, haksız fiilden kaynaklanan alacak haklarının kurulması ve etkileri, haksız fiil anında, tarafların, hukuku aynı olan yerlerde mutad mesken sahibi bulunuyor oldukları, taraflar arasındaki sözleşmeden doğan yükümlülükleri ihlâl şeklinde haksız fiilin gerçekleştirilmiş olduğu veya diğer şartların ışığında açıkça önceki üç maddenin hükümleri uyarınca uygulanması gereken hukukun mevcut olduğu yerden daha yakın irtibatlı diğer bir yerin bulunduğu hâllerde, söz konusu diğer yerin hukukuna tâbidir.

前三条の規定にかかわらず、不法行為によって生ずる債権の成立及び効力は、不法行為の当時において当事者が法を同じくする地に常居所を有していたこと、当事者間の契約に基づく義務に違反して不法行為が行われたことその他の事情に照らして、明らかに前三条の規定により適用すべき法の属する地よりも密接な関係がある他の地があるときは、当該他の地の法による。

(Taraflarca Uygulanacak Hukukun Değiştirilmesi) (当事者による準拠法の変更)

21. Madde (第二十一条)

1) Haksız fiilin tarafları, haksız fiilin sonrasında, haksız fiilden kaynaklanan alacak hakkının kurulması ve etkileri ile ilgili olarak uygulanması gereken hukuku değiştirebilirler. Bununla birlikte, üçüncü kişilerin haklarını zarara uğratabilecek hâllerde, değişikliği üçüncü kişilere karşı ileri sürmek mümkün değildir.

不法行為の当事者は、不法行為の後において、不法行為によって生ずる債権の成立及び効力について適用すべき法を変更することができる。ただし、第三者の権利を害することとなるときは、その変更をその第三者に対抗することができない。

(Haksız Fiillere İlişkin Kamu Düzeni Kaynaklı Sınırlamalar)

(不法行為についての公序による制限)

22. Madde (第二十二条)

1) Haksız fiil ile ilgili olarak yabancı hukuka tâbi olunması gerekli hâllerde, söz konusu yabancı hukukun uygulanmasını gerekli kılan vakıanın Japon hukukuna göre haksız olmaması durumunda, söz konusu yabancı hukuktan kaynaklanan tazminatların veya diğer yaptırımların talep edilmeleri mümkün değildir.

不法行為について外国法によるべき場合において、当該外国法を適用すべき事実が日本法によれば不法とならないときは、当該外国法に基づく損害賠償その他の処分の請求は、することができない。

2) Haksız fiil ile ilgili olarak yabancı hukuka tâbi olunması gereken hâllerde, söz konusu yabancı hukukun uygulanmasını gerekli kılan vakıanın söz konusu yabancı hukukça ve Japon hukukunca haksız olduğu hâllerde dahi, zarar gören, Japon hukukunca tanınan tazminatların veya diğer yaptırımların³⁵ mevcut olmadığı taleplerde bulunamaz.

2 不法行為について外国法によるべき場合において、当該外国法を適用すべき事実が当該外国法及

35 Kaynak metinde geçen 処分 (*shobun*) sözcüğü, yerine göre “yaptırım”, yerine göre “tasarruf” anlamı taşıyabilmektedir.

び日本法により不法となるときであっても、被害者は、日本法により認められる損害賠償その他の処分
でなければ請求することができない。

(Alacağın Temliki) (債権の譲渡)

23. Madde (第二十三条)

1) Alacağın temlikinin borçlu veya diğer üçüncü kişilere karşı etkileri, temlik ile ilgili bulunan alacak
bakımından uygulanması gereken hukuka tâbidir.

債権の譲渡の債務者その他の第三者に対する効力は、譲渡に係る債権について適用すべき法による。

5. Bölüm (第五節)

Hısımlık (親族)

(Evliliğin Kurulması ve Şekli) (婚姻の成立及び方式)

24. Madde (第二十四条)

1) Evliliğin kurulması, her taraf için onun millî hukukuna tâbidir.

婚姻の成立は、各当事者につき、その本国法による。

2) Evliliğin şekli, evliliğin gerçekleştiği yer hukukuna tâbidir.

2) 婚姻の方式は、婚姻举行地の法による。

3) Önceki fıkrâ hükmü dikkate alınmaksızın, taraflardan birinin millî hukukuna uygun şekiller geçerli
kabul edilir. Japonya'da evliliğin gerçekleştiği hâllerde, taraflardan birinin Japon³⁶ olması durumunda,
bu madde uygulanmaz.

3) 前項の規定にかかわらず、当事者の一方の本国法に適合する方式は、有効とする。ただし、日本
において婚姻が举行された場合において、当事者の一方が日本人であるときは、この限りでない。

(Evliliğin Etkileri) (婚姻の効力)

25. Madde (第二十五条)

1) Evliliğin etkileri, eşlerin³⁷ millî hukuklarının aynı olması durumunda bu hukuka, bu hukukun
bulunmadığı hâllerde, eşlerin mutad mesken hukuklarının aynı olması durumunda o hukuka, o hukukun
da bulunmadığı hâllerde, eşler ile en yakın irtibata sahip yer hukukuna tâbidir.

婚姻の効力は、夫婦の本国法が同一であるときはその法により、その法がない場合において夫婦の
常居所在地法が同一であるときはその法により、そのいずれの法もないときは夫婦に最も密接な関係がある
地の法による。

36 Kanun'daki diğer bazı maddelerde, özel olarak Japon vatandaşlığı (日本の国籍) şeklinde bir ifade kullanılmış olmasına rağmen, bura-
da yalnızca Japon olmaktan (日本人である) bahsedilmiştir. Kanunun yeri geldiğinde Japon vatandaşlığı ifadesini kullanabilmiş olduğu ger-
çeğinden hareketle, bu hükmün çevirisinde kaynak metne sadık kalınmak istenmiştir.

37 Kaynak metinde kullanılan 夫婦 (*fuufu*) sözcüğü, "koca / adam" ve "karı (kadın eş) / kadın" anlamlarındaki iki karakterden oluşmak-
la birlikte, bir arada kullanıldıklarında, evlilik birliği ile birbirine bağlanan kadın ve erkeği topluca belirtmek anlamını kazanmakta ve "evli
çift", "karı-koca", "eşler" biçiminde Türkçe'ye çevrilebilmektedir.

(Evliliğe Dair Mal Rejimleri³⁸) (夫婦財産制)**26. Madde** (第二十六条)

1) Önceki madde hükmü, evliliğe dair mal rejimleri ile ilgili olarak, gerekli değişiklikler yapılarak³⁹ uygulanır.

前条の規定は、夫婦財産制について準用する。

2) Önceki fıkra hükmü dikkate alınmaksızın, eşlerin, tarih atılmış imzalı belge ile, aşağıda sayılmış hukuklar arasından bir hukuka tâbi olmayı belirlemiş oldukları hâllerde, evliliğe dair mal rejimi bu hukuka tâbidir. Böyle hâllerde, bu belirleme yalnızca geleceğe yönelik etki doğuracaktır.

2 前項の規定にかかわらず、夫婦が、その署名した書面で日付を記載したのものにより、次に掲げる法のうちいずれの法によるべきかを定めたときは、夫婦財産制は、その法による。この場合において、その定めは、将来に向かってのみその効力を生ずる。

a) Eşlerden birinin vatandaşlığına sahip olduğu devlet hukuku,

一 夫婦の一方が国籍を有する国の法

b) Eşlerden birinin mutad mesken yeri hukuku,

二 夫婦の一方の常居所地法

c) Taşınmazlar ile ilgili evliliğe dair mal rejimleri bakımından, o taşınmazın bulunduğu yer hukuku.

三 不動産に関する夫婦財産制については、その不動産の所在地法

3) Önceki iki fıkra hükmü uyarınca yabancı hukukun uygulanması gereken evliliğe dair mal rejimleri, Japonya'da gerçekleştirilmiş hukukî işlemler ile Japonya'da bulunan mallar bakımından iyiniyetli üçüncü kişilere ileri sürülemez. Böyle hâllerde, üçüncü kişiler ile aradaki ilişkiler bakımından, evliliğe dair mal rejimleri Japon hukukuna tâbidir.

3 前二項の規定により外国法を適用すべき夫婦財産制は、日本においてされた法律行為及び日本に在る財産については、善意の第三者に対抗することができない。この場合において、その第三者との間の関係については、夫婦財産制は、日本法による

4) Önceki fıkra hükmü dikkate alınmaksızın, birinci fıkra veya ikinci fıkra hükümleri uyarınca uygulanması gereken yabancı hukuktan kaynaklanan evliliğe dair malvarlığı sözleşmeleri, Japonya'da tescil edilmiş oldukları hâllerde, üçüncü kişilere ileri sürülebilirler.

4 前項の規定にかかわらず、第一項又は第二項の規定により適用すべき外国法に基づいてされた夫婦財産契約は、日本においてこれを登記したときは、第三者に対抗することができる。

(Boşanma) (離婚)**27. Madde** (第二十七条)

38 Kaynak metinde geçen 夫婦財産制 (*fuufuzaisansei*) kavramı, İngilizce çevirilerde, sıklıkla "*matrimonial property regimes*" (evliliğe dair / evlilik ile ilgili mal rejimleri) ifadesi ile karşılanmaktadır. 夫婦 (*fuufu*) sözcüğünün tek başına üstlendiği anlama yukarıda değinilmiştir. Ancak burada, sözcüğün bir tamlama içerisinde kullanımı söz konusudur. Dolayısıyla, temel anlamı (evlilik birliği ile bağlanan çift) bozmayacak şekilde ve fakat tamlama içerisinde üstlenilen fonksiyonu da daha iyi yansıtabilmek amacıyla, "eşler" şeklinde bir çeviri yerine, bu birliği daha iyi vurguladığı düşünülen "evliliğe dair" şeklinde bir çeviri yapılmıştır. Sadece "mal rejimleri" şeklinde bir başlığın da yeterli geleceği düşünülebilirdi, ancak Japon hukuk terminolojisinde, "evliliğe dair kanunî mal rejimi"ni ifade eden kavram, 法定財産制 (*houteizaisansei*) biçiminde ifade edilmekte, böylelikle tek başına "mal rejimi" anlamına gelen 財産制 (*zaisansei*) kavramının önüne iki karakterlik bir ekleme yapıldığı görülmektedir. Bu sebeple, kaynak metne sadık kalmak adına, benzer bir eklemenin yapıldığı 夫婦財産制 (*fuufuzaisansei*) kavramının içinde yer alan 夫婦 (*fuufu*) eklemesini de, Türkçe çeviriye dahil etmek yolu izlenmiştir.

39 Kaynak metinde geçen 準用する (*junyousuru*) fiili, hukuk terminolojisi içerisinde "*mutatis mutandis* uygulanma" anlamını taşımaktadır.

1) 25 inci madde hükmü, boşanma ile ilgili olarak gerekli değişiklikler yapılarak uygulanır. Bununla birlikte, eşlerden birinin Japonya’da mutad mesken sahibi bulunan Japon olduğu hâllerde, boşanma, Japon hukukuna tâbidir.

第二十五条の規定は、離婚について準用する。ただし、夫婦の一方が日本に常居所を有する日本人であるときは、離婚は、日本法による。

(Evlilik Birliği İçinde Doğmuş Çocuğun⁴⁰ Ebeveyn⁴¹-Çocuk İlişkisinin Kurulması)

(嫡出である子の親子関係の成立)

28. Madde (第二十八条)

1) Eşlerden birinin millî hukukunda, çocuğun doğumu anına göre çocuğun evlilik birliği içinde doğmuş olması gereken hâllerde, o çocuk, evlilik birliği içinde doğmuş çocuk olarak kabul edilir.

夫婦の一方の本国法で子の出生の当時におけるものにより子が嫡出となるべきときは、その子は、嫡出である子とする。

2) Kocanın, çocuğun doğumundan önce öldüğü hâllerde, ölüm anında kocanın millî hukuku, önceki fıkradaki kocanın millî hukuku olarak kabul edilir.

2 夫が子の出生前に死亡したときは、その死亡の当時における夫の本国法を前項の夫の本国法とみなす。

(Evlilik Birliği İçinde Doğmamış Çocuğun Ebeveyn-Çocuk İlişkisinin Kurulması)

(嫡出でない子の親子関係の成立)

29. Madde (第二十九条)

1) Evlilik birliği içinde doğmamış çocuğun ebeveyn-çocuk ilişkisinin kurulması, baba ile aradaki ebeveyn çocuk ilişkisi bakımından çocuğun doğduğu anda babanın millî hukukuna, anne ile aradaki ebeveyn çocuk ilişkisi bakımından o anda annenin millî hukukuna tâbidir. Bu durumda, çocuğun tanınmasına bağlı ebeveyn çocuk ilişkisi kurulmaları bakımından, tanıma anında çocuğun millî hukukuna göre çocuğun veya üçüncü kişilerin onayı veya rızası bulunmasının tanıma koşulu olduğu hâllerde, bu koşulun da sağlanması zorunludur.

嫡出でない子の親子関係の成立は、父との間の親子関係については子の出生の当時における父の本国法により、母との間の親子関係についてはその当時における母の本国法による。この場合において、子の認知による親子関係の成立については、認知の当時における子の本国法によればその子又は第三者の承諾又は同意があることが認知の要件であるときは、その要件をも備えなければならない。

40 Kaynak metinde, ne “evlilik”, ne “birlik”, ne de “doğum” kavramları bulunmaktadır. Bunların yerine, yalnızca iki karakterden oluşan嫡出 (*chakushutsu*) sözcüğü mevcuttur. Bu sözcüğe Türkçe bir anlam yüklenirken, kendisini oluşturan karakterlerin taşıdıkları bireysel anlamlardan hareket edilmiştir: 嫡 (*chaku*) karakteri, “meşru eş (kadın)” anlamına sahiptir. 出 (*shutsu*) karakteri ise, çıkış/çıkma/ayrılmak vb. anlamlara gelmektedir. Dolayısıyla, bu iki karakter birleştirildiğinde ortaya çıkan yapı, “meşru eş(kadın)ten çıkmış (mecazen: doğmuş)” anlamında görülebilir. Böyle bir anlamın, hukuk terminolojisine uygunluk da göz önüne alındığında, “evlilik birliği içinde doğmuş” şeklinde bir çeviri ile karşılanabileceği düşünülmüştür. Öte yandan, birliğe yer verilmeden daha kısa kurulan “evlilik içi çocuk” ifadesini karşılamak üzere, yakın zamanlarda kullanımı yaygınlaşmış ayrı bir sözcüğün (婚内子 *konnaishi*) bulunduğu da belirtilebilir. Bkz. <http://ja.wikipedia.org/wiki/嫡出>.

41 Ebeveyn sözcüğü, burada, bir çocuğu yetiştirip büyüten aile büyüğü anlamında değil, anne ve/veya babayı ifade etmekte kullanılmıştır. Kaynak metinde geçen 親 (*oya*) karakteri, “anne-baba” anlamına gelmektedir.

2) Çocuğun tanınması, önceki fıkra ilk cümle⁴² hükmü uyarınca uygulanması gereken hukuka tâbi olmak dışında, tanıma anında, tanıyan kişinin veya çocuğun millî hukukuna tâbidir. Bu durumda, tanıyan kişinin millî hukukuna tâbi olunan hâllerde, aynı fıkra sonraki cümle hükmü gerekli değişiklikler yapılarak uygulanır.

2 子の認知は、前項前段の規定により適用すべき法によるほか、認知の当時における認知する者又は子の本国法による。この場合において、認知する者の本国法によるときは、同項後段の規定を準用する。

3) Babanın, çocuğun doğumundan önce öldüğü hâllerde, ölüm anında babanın millî hukuku, birinci fıkradaki babanın millî hukuku olarak kabul edilir. Önceki fıkrada hükme alınan kimsenin tanımadan önce öldüğü hâllerde, ölüm anında o kimsenin millî hukuku, aynı fıkradaki o kimsenin millî hukuku olarak kabul edilir.

3 父が子の出生前に死亡したときは、その死亡の当時における父の本国法を第一項の父の本国法とみなす。前項に規定する者が認知前に死亡したときは、その死亡の当時におけるその者の本国法を同項のその者の本国法とみなす。

(Soybağının Kurulması) (準正)

30. Madde (第三十条)

1) Çocuk, soybağının kurulması koşulu olan vakıaların tamamlandıkları anda babanın veya annenin yahut çocuğun millî hukukuna göre soybağının kurulması hâlinde, evlilik birliği içinde doğmuş çocuk statüsü kazanır⁴³.

子は、準正の要件である事実が完成した当時における父若しくは母又は子の本国法により準正が成立するときは、嫡出子の身分を取得する。

2) Önceki fıkrada hükme alınan kimsenin, soybağının kurulması koşulu olan vakıaların tamamlanmalarından önce öldüğü hâllerde, ölüm anında o kimsenin millî hukuku, aynı fıkradaki o kimsenin millî hukuku olarak kabul edilir.

2 前項に規定する者が準正の要件である事実の完成前に死亡したときは、その死亡の当時におけるその者の本国法を同項のその者の本国法とみなす。

(Evlât Edinme) (養子縁組)

31. Madde (第三十一条)

1) Evlât edinme, edinme anında evlât edinenin⁴⁴ millî hukukuna tâbidir. Bu durumda, evlâtlığın millî

42 Madde metni, birinci fıkrayı iki parçaya ayırmak ve ilk cümleden “önceki cümle” şeklinde; ikinci cümleden ise “sonraki cümle” şeklinde bahsetmek yolunu seçmiştir. “Önceki fıkra önceki cümle” şeklinde bir çevirinin anlaşılması oldukça güçtür. Bu sebeple “önceki fıkra ilk cümle” şeklinde bir kullanım uygun görülmüştür. Maddenin devamında gelen “aynı fıkra sonraki cümle” ifadesi ise görece daha anlaşılır olduğu için kaynak metindeki hâliyle çevrilmiştir.

43 Hem madde başlığı hem de hükmün başlama şeklinden hareket edildiğinde, çeviri içerisinde bir anlatım bozukluğu varmış izlenimi doğmaktadır. Ancak, burada bir anlatım bozukluğundan ziyade alışılmamış bir ifade tarzının mevcut olduğundan bahsedilebilir. Bu hüküm esasen, soybağının nasıl kurulacağına değil, ne zaman kurulmuş sayılacağına ilişkin bir düzenleme içermektedir. Baba veya annenin, soybağının kurulması koşullarının yerine getirilmiş oldukları andaki millî hukuklarına göre soybağı kurulmuştur. Hüküm, böyle bir durumda çocuğun evlilik birliği içinde doğmuş çocuk statüsünü kazanacağına işaret etmektedir.

44 Kaynak metinde kullanılan 養親となるべき者 (*youshin to naru beki mono*) ifadesi, Türkçe’ye aynen çevrilmek istenirse, “evlât edinen olması gereken kimse” şeklinde bir karşılığa varılmaktadır. Burada kastedilen kimsenin “evlât edinen” olduğuna şüphe yoktur. Metni takip kolaylığı açısından, bu doğrudan çeviri yerine “evlât edinen” şeklinde bir kullanım ile yetinilmiştir. Benzer şekilde, 養子となるべき者 (*youshi to naru beki mono*) ifadesi de, “evlâtlık olması gereken kimse” yerine, “evlâtlık” şeklinde çevrilmiştir.

hukukuna göre, o kimsenin⁴⁵ veya üçüncü kişilerin onayı veya rızası yahut kamu kurumlarının izni veya diğer tasarruflarının bulunmasının evlât edinmenin kurulması koşulu olduğu hâllerde, o koşulların da sağlanması zorunludur.

養子縁組は、縁組の当時における養親となるべき者の本国法による。この場合において、養子となるべき者の本国法によればその者若しくは第三者の承諾若しくは同意又は公的機関の許可その他の処分があることが養子縁組の成立の要件であるときは、その要件をも備えなければならない。

2) Evlâtlık ile onun gerçek kan hısımları arasındaki hısımlık ilişkisinin sona ermesi ve evlâtlık ilişkisinin sona ermesi⁴⁶, önceki fıkra ilk cümle hükmü uyarınca uygulanması gereken hukuka tâbidir.

2 養子とその実方の血族との親族関係の終了及び離縁は、前項前段の規定により適用すべき法による。

(Ebeveyn-Çocuk Arasındaki Hukukî İlişki) (親子間の法律関係)

32. Madde (第三十二条)

1) Ebeveyn-çocuk arasındaki hukukî ilişki, çocuğun millî hukukunun baba veya annenin millî hukuku (baba veya anneden birinin ölmüş veya bilinemediği hâllerde, diğlerinin millî hukuku) ile aynı olduğu hâllerde çocuğun millî hukukuna, diğ hâllerde çocuğun mutad mesken yeri hukukuna tâbidir.

親子間の法律関係は、子の本国法が父又は母の本国法（父母の一方が死亡し、又は知れない場合にあっては、他の一方の本国法）と同一である場合には子の本国法により、その他の場合には子の常居所地法による。

(Diğ Hısımlık İlişkileri vb.) (その他の親族関係等)

33. Madde (第三十三条)

1) 24 üncü maddeden, önceki maddeye kadar hükme alınanların dışında, hısımlık ilişkileri ve⁴⁷ bunlardan kaynaklanan hak ve yükümlülükler, tarafın millî hukukuna göre belirlenir.

第二十四条から前条までに規定するもののほか、親族関係及びこれによって生ずる権利義務は、当事者の本国法によって定める。

(Hısımlık İlişkileriyle İlgili Hukukî İşlemlerin Şekli)

(親族関係についての法律行為の方式)

34. Madde (第三十四条)

1) 25 inci maddeden önceki maddeye kadar hükme alınan hısımlık ilişkileriyle ilgili hukukî işlemlerin şekli, söz konusu hukukî işlemin kurulması bakımından uygulanması gereken hukuka tâbidir.

第二十五条から前条までに規定する親族関係についての法律行為の方式は、当該法律行為の成立について適用すべき法による。

45 Evlâtlık kastedilmektedir.

46 “Kan hısımları ile olan ilişkinin sona erdirilmesi” ifadesi; evlâtlık ile, onun doğum yoluyla kan bağına sahip olduğu hısımları arasındaki ilişkinin sona ermesini kastedilmektedir. “Evlâtlık ilişkisinin sona ermesi” ifadesi ise, evlât edinen ile evlâtlık arasındaki “evlâtlık ilişkisi”nin sona ermesi anlamındadır.

47 Anderson-Okuda çevirisi ile Japanese Law Translation çevirisinde, “or” biçiminde karşılanan 及び (*oyobi*) bağlacı, Dogauchi vd. çevirisinde daha isabetli olarak “as well as” biçiminde kullanılmıştır. Madde hükmünün İngilizce’ye çevirisinde yaşanabilecek en temel sıkıntı “...family relationships and rights and obligations arising therefrom..” şeklindeki bir olası sözdiziminde, ard arda gelen “and” bağlaçlarının anlamı bulanıklaştırmasıdır. Türkçe’ye çevirirken böyle bir sıkıntı yaşanmadığı için, kaynak metne sadık kalarak, “ve” bağlacını kullanmak mümkün olmuştur.

- 2) Önceki fıkra hükmü dikkate alınmaksızın, işlem yeri hukukuna uygun şekiller geçerli kabul edilirler.
2 前項の規定にかかわらず、行為地法に適合する方式は、有効とする。

(Vesâyet vb.) (後見等)

35. Madde (第三十五条)

1) Vesâyet, kayımlık veya kanunî danışmanlık (buradan sonra aşağıda “vesâyet vb.” olarak adlandırılacaktır), kısıtlının, kendisine kayyım atanan kimsenin veya kendisine kanunî danışman atanan kimsenin (sonraki fıkroda “kısıtlı vb.” olarak adlandırılacaktır) millî hukukuna tâbidir.

後見、保佐又は補助（以下「後見等」と総称する。）は、被後見人、被保佐人又は被補助人（次項において「被後見人等」と総称する。）の本国法による。

2) Önceki fıkra hükmü dikkate alınmaksızın, yabancının kısıtlı vb. olduğu durumlarda, aşağıda sayılan hâllerde, vasi, kayyım veya kanunî danışmanın tayini kararları veya diğer vesâyet vb. ile ilgili kararlar bakımından Japon hukukuna tâbi olunur.

2 前項の規定にかかわらず、外国人が被後見人等である場合であって、次に掲げるときは、後見人、保佐人又は補助人の選任の審判その他の後見等に関する審判については、日本法による。

a) Söz konusu yabancının millî hukukuna göre o kimse bakımından vesâyet vb.'yi başlatan sebeplerin bulunduğu hâllerde, Japonya'da vesâyet vb. işlerini yerine getirecek kimsenin bulunmadığı hâller,

一 当該外国人の本国法によればその者について後見等が開始する原因がある場合であって、日本における後見等の事務を行う者がいないとき。

b) Japonya'da, söz konusu yabancı ile ilgili vesâyetin başlatılması kararı vb.'nin bulunuyor olduğu hâller.

二 日本において当該外国人について後見開始の審判等があったとき。

6. Bölüm (第六節)

Miras (相続)

(Miras) (相続)

36. Madde (第三十六条)

1) Miras, miras bırakanın millî hukukuna tâbidir.

相続は、被相続人の本国法による。

(Vasiyetname) (遺言)

37. Madde (第三十七条)

1) Vasiyetnamenin kurulması ve etkileri, kurulma anında vasiyetçinin millî hukukuna tâbidir.

遺言の成立及び効力は、その成立の当時における遺言者の本国法による。

2) Vasiyetten dönme⁴⁸, o anda vasiyetçinin millî hukukuna tâbidir.

2 遺言の取消しは、その当時における遺言者の本国法による。

48 Kaynak metinde kullanılan 取消し (*torikeshi*) sözcüğü, İngilizce'ye *cancellation, withdrawal, revocation, rescission* biçiminde çevrilebilmektedir. Bu açıdan, sözcüğün; teknik hukuk terminolojisinde ileriye yönelik sonuç doğuran “iptal” kavramını mı, yoksa geriye etkili “dönme” kavramını mı karşıladığı sorusuna bir cevap bulmak gerekir. Fıkra hükmü çok kısa olup, bir fikir vermekten uzaktır. Japonca kaynaklarda ise, bu kavramın içeriği saptanırken; geriye etkili olduğu; vasiyetçinin tek taraflı irade beyanıyla yapılabildiği; vasiyet düzenlendikten sonra, her zaman usulüne uyulmak kaydıyla yapılabileceği; vasiyetin tamamı yahut bir kısmı için yapılabileceği; yeni bir vasiyet düzenlenmiş ise, bu vasiyetin eskisi üzerine etkili olacağı; ve belki de en önemlisi, el yazısı ile hazırlanmış vasiyetnamenin ortadan kaldırılması (yırılması vs.) suretiyle gerçekleştirilebileceği açıkça belirtilmektedir. Bkz. <http://www.igon-navi.com/cancellation/>, <http://www.kazu4si.com/HP/iigonnsouzoku/igonn/torikesi.htm>. Bu açıklamalardan hareketle, “vasiyetten dönme” şeklinde bir çeviri tercih edilmiştir.

7. Bölüm (第七節) Tamamlayıcı Kurallar (補則)

(Millî Hukuk) (本国法)

38. Madde (第三十八条)

1) Tarafın iki veya daha fazla vatandaşlığına sahip bulunduğu hâllerde, vatandaşlığına sahip olunan devletler içerisinde tarafın mutad meskene sahip bulunduğu devletin yer alması durumunda o devlet hukuku, vatandaşlığına sahip olunan devletler içerisinde tarafın mutad meskene sahip bulunduğu devletin yer almaması durumunda, taraf ile en yakın irtibata sahip devletin hukuku, tarafın millî hukuku olarak kabul edilir. Bununla birlikte, vatandaşlıkların içerisinde herhangi birinin Japon vatandaşlığı olduğu hâllerde, Japon hukuku, tarafın millî hukuku olarak kabul edilir.

当事者が二以上の国籍を有する場合には、その国籍を有する国のうちに当事者が常居所を有する国があるときはその国の法を、その国籍を有する国のうちに当事者が常居所を有する国がないときは当事者に最も密接な関係がある国の法を当事者の本国法とする。ただし、その国籍のうちのいずれかが日本の国籍であるときは、日本法を当事者の本国法とする。

2) Tarafın millî hukukuna tâbi olunması gereken hâllerde, tarafın vatandaşlığına sahip olmaması durumunda, onun mutad mesken yeri hukukuna tâbi olunur. Bununla birlikte, 25 inci madde (26 ncı madde birinci fıkrada ve 27 nci maddede gerekli değişiklikler yapılarak uygulanmayı kapsar) ve 32 nci madde hükümlerinin uygulanmaları bakımından bu hüküm uygulanmaz.

2 当事者の本国法によるべき場合において、当事者が国籍を有しないときは、その常居所地法による。ただし、第二十五条（第二十六条第一項及び第二十七条において準用する場合を含む。）及び第三十二条の規定の適用については、この限りでない。

3) Tarafın bölgeye göre hukuku farklılaşan devlet vatandaşlığına sahip bulunduğu hâllerde, o devlet düzenlemelerine göre tayin edilmiş hukuk (böyle bir düzenlemenin bulunmadığı hâllerde, taraf ile en yakın irtibata sahip bölge hukuku), tarafın millî hukuku olarak kabul edilir.

3 当事者が地域により法を異にする国の国籍を有する場合には、その国の規則に従い指定される法（そのような規則がない場合にあっては、当事者に最も密接な関係がある地域の法）を当事者の本国法とする。

(Mutad Mesken Yeri Hukuku) (常居所地法)

39. Madde (第三十九条)

1) Tarafın mutad mesken yeri hukukuna tâbi olunması gereken hâllerde, mutad meskenin bilinmemesi durumunda, onun oturma yeri hukukuna tâbi olunur. Bununla birlikte, 25 inci madde (26 ncı madde birinci fıkrada ve 27 nci maddede gerekli değişiklikler yapılarak uygulanmayı kapsar) ve 32 nci madde hükümlerinin uygulanmaları bakımından bu madde uygulanmaz.

当事者の常居所地法によるべき場合において、その常居所が知れないときは、その居所地法による。ただし、第二十五条（第二十六条第一項及び第二十七条において準用する場合を含む。）の規定の適用については、この限りでない。

(Şahsa Göre Hukuku Farklılaşan⁴⁹ Devlet veya Yer Hukuku)

(人的に法を異にする国又は地の法)

⁴⁹ Kaynak metinde geçen 人的 (*jinteki*) sözcüğü, “şahıs ile ilgili..”, “şahsi” anlamlarına sahiptir. Bkz. <http://www.weblio.jp/content/人的>, <http://kotobank.jp/word/人的>. Başlıkta verilmek istenen anlam, şahıs ile ilgili olarak hukuku farklılaşmak, bir başka deyişle, şahsa bağlı olarak uygulanacak hukukun farklılaşmasıdır. Bu başlık ile, kanunlar ihtilâfi hukuku teorisindeki “şahsi kanunlar ihtilâfi kuralları”na sahip devlet hukukları kastedilmektedir.

40. Madde (第四十条)

1) Tarafın şahsa göre hukuku farklılaşan devlet vatandaşlığına sahip bulunduğu hâllerde, o devlet düzenlemelerine göre tayin edilmiş hukuk (böyle bir düzenlemenin bulunmadığı hâllerde, taraf ile en yakın irtibata sahip hukuk), tarafın millî hukuku olarak kabul edilir.

当事者が人的に法を異にする国の国籍を有する場合には、その国の規則に従い指定される法（そのような規則がない場合にあっては、当事者に最も密接な関係がある法）を当事者の本国法とする。

2) Önceki fıkra hükmü, tarafın mutad mesken yerinin şahsa göre hukuku farklılaştırdığı hâllerde, tarafın mutad mesken yeri hukukuna 25 inci madde (26 ncı madde birinci fıkrada ve 27 nci maddede gerekli değişiklikler yapılarak uygulanmayı kapsar), 26 ncı madde ikinci fıkra ikinci bent, 32 nci madde veya 38 inci madde ikinci fıkra hükümlerine göre uygulanacağı ve eşler ile en yakın irtibata sahip yerin şahsa göre hukuku farklılaştırdığı hâllerde eşler ile en yakın irtibata sahip yer hukuku bakımından gerekli değişiklikler yapılarak uygulanır⁵⁰.

2 前項の規定は、当事者の常居所地が人的に法を異にする場合における当事者の常居所地法で第二十五条（第二十六条第一項及び第二十七条において準用する場合を含む。）、第二十六条第二項第二号、第三十二条又は第三十八条第二項の規定により適用されるもの及び夫婦に最も密接な関係がある地が人的に法を異にする場合における夫婦に最も密接な関係がある地の法について準用する。

(Atıf) (反致)**41. Madde** (第四十一条)

1) Tarafın millî hukukuna tâbi olunması gereken durumlarda, o devlet hukukuna göre Japon hukukuna tâbi olunması gereken hâllerde, Japon hukukuna tâbi olunur. Bununla birlikte, 25 inci madde (26 ncı madde birinci fıkrada ve 27 nci maddede gerekli değişiklikler yapılarak uygulanmayı kapsar) veya 32 nci madde hükümlerine göre tarafın millî hukukuna tâbi olunması gereken hâllerde, bu madde uygulanmaz.

当事者の本国法によるべき場合において、その国の法に従えば日本法によるべきときは、日本法による。ただし、第二十五条（第二十六条第一項及び第二十七条において準用する場合を含む。）又は第三十二条の規定により当事者の本国法によるべき場合は、この限りでない。

(Kamu Düzeni) (公序)**42. Madde** (第四十二条)

1) Yabancı hukuka tâbi olunması gereken durumlarda, hükümlerin uygulanmalarının kamu düzeni veya genel ahlaka⁵¹ aykırılık teşkil ettiği hâllerde, bunlar uygulanmaz.

外国法によるべき場合において、その規定の適用が公の秩序又は善良の風俗に反するときは、これを適用しない。

50 İlk bakışta oldukça karışık gibi görünen bu fıkra hükmünde, esasen; tarafın mutad mesken yeri hukukunun veya eşler ile en yakın irtibata sahip yer hukukunun uygulanması gereken hâllerde, bu hukukların şahsi kanunlar ihtilafı kurallarını barındırmaları ihtimâlî gözetilmiş; böyle bir durumda, birinci fıkra hükmünün *mutatis mutandis* uygulanacağı ifade edilmiştir. Mutad mesken yeri hukukunun olaya uygulanacağı sonucu çıkartılan madde hükümleri de açıkça sayılmışken, eşler ile en yakın irtibata sahip yer hukukunun uygulanması bakımından böyle bir sayıma gidilmemiştir.

51 Kaynak metinde “veya (又は (*matawa*))” bağlacı ile bir arada kullanılan iki ifadenin oluşturduğu bir kalıp mevcuttur. Bunlardan ilki, 公の秩序 (*ooyake no chitsujo*) ifadesi olup, “kamu düzeni” anlamına gelmektedir. İkinci ifade olan 善良の風俗 (*zenryou no fuuzoku*) ise, “bir toplumun genel ahlak algısı” şeklinde tanımlanmaktadır. Bkz.

<http://www.weblio.jp/content/公の秩序善良の風俗>, http://www.soumu.go.jp/main_content/000041435.pdf, Her ne kadar arada “veya” bağlacı kullanılmış olsa da, bu iki ifadenin bir arada anlaşılması gerektiği belirtilmektedir. Bkz. <http://ja.wikipedia.org/wiki/公序良俗>. Bu birlikte kullanım sonucunda ortaya çıkan kalıp, kanunlar ihtilafı hukuku terminolojisinde “kamu düzeni (*ordre public*)” olarak bilinen kavramı karşılamaktadır. Nitekim, maddenin İngilizce çevirilerinde bu kalıp, kendisini oluşturan iki ayrı ifadeye değinilmeksizin, yalnızca, “*public policy*” şeklinde karşılanmaktadır.

(Uygulanma İstisnaları) (適用除外)**43. Madde (第四十三条)**

1) Bu kısım hükümleri, eşlik, ebeveyn-çocuk veya diğer hısımlık ilişkilerinden kaynaklanan yardım yükümlülükleri ile ilgili olarak uygulanmazlar. Bununla birlikte, 39 uncu madde ana hüküm düzenlemesinin uygulanması bakımından, bu madde uygulanmaz.

この章の規定は、夫婦、親子その他の親族関係から生ずる扶養の義務については、適用しない。ただし、第三十九条本文の規定の適用については、この限りでない。

2) Bu kısım hükümleri, vasiyetnamenin şekli bakımından uygulanmazlar. Bununla birlikte, 38 inci madde ikinci fıkra ana hükmü, 39 uncu madde ana hükmü ve 40 inci madde hükümlerinin uygulanmaları bakımından, bu madde uygulanmaz.

2 この章の規定は、遺言の方式については、適用しない。ただし、第三十八条第二項本文、第三十九条本文及び第四十条の規定の適用については、この限りでない。

Ek Kurallar (附則抄)**(Yürürlük Tarihi) (施行期日)****1. Madde (第一条)**

1) Bu kanun, resmî ilan gününden başlayarak bir yılı geçmeyen süre içerisinde bakanlar kurulunca belirlenecek günden itibaren yürürlüğe girer.

この法律は、公布の日から起算して一年を超えない範囲内において政令で定める日から施行する。

(Geçiş Tedbirleri)⁵² (経過措置)**2. Madde (第二条)**

1) Değişiklik sonrasındaki Hukukların Uygulanmasına Dair Genel Kurallar Hakkında Kanun (aşağıda “yeni kanun” denecektir) hükümleri, sonraki madde hükümlerine tâbi olan hâller dışında, bu kanunun yürürlük gününden (aşağıda “yürürlük günü” denecektir) önce doğmuş meselelere de uygulanır.

改正後の法の適用に関する通則法（以下「新法」という。）の規定は、次条の規定による場合を除き、この法律の施行の日（以下「施行日」という。）前に生じた事項にも適用する。

3. Madde (第三条)

1) Yürürlük gününden önce gerçekleştirilmiş hukukî işlemlerin taraflarının ehliyetleri bakımından, yeni kanun 4 üncü madde hükmü dikkate alınmaksızın, önceki uygulamaya tâbi olunacaktır.

施行日前にされた法律行為の当事者の能力については、新法第四条の規定にかかわらず、なお従前の例による。

2) Yürürlük gününden önce yapılmış başvurular neticesindeki vesâyetin başlaması kararları vb. ile gaiplik kararları bakımından, yeni kanun 5 inci madde ve 6 ncı madde hükümleri dikkate alınmaksızın, önceki uygulamaya tâbi olunacaktır.

2 施行日前にされた申立てに係る後見開始の審判等及び失踪の宣告については、新法第五条及び第六条の規定にかかわらず、なお従前の例による。

⁵² Kaynak metinde kullanılan 経過措置 (*keikasochi*) kavramı, Türk hukuk uygulamasında “geçiş/intikal hükümleri” şeklinde yerleşmiş kavrama denk gelmektedir. Ancak kaynak metindeki kavram, hem geçiş sürecinde yaşanabilecek olası zararları ve sıkıntıları en aza indirmek amacını vurgulamakta; hem de, çoğu hâlde geçici nitelikte hükümler barındırabilmektedir. Bu sebeple, “geçiş tedbirleri” şeklinde bir çevirinin, kavramın asıl anlamını daha iyi yansıtacağı düşünülmüştür.

3) Yürürlük gününden önce gerçekleştirilmiş hukukî işlemlerin kurulması ve etkileri yanısıra şekilleri bakımından, yeni kanun 8 inci maddeden 12 nci maddeye kadar olan hükümler dikkate alınmaksızın, önceki uygulamaya tâbi olunacaktır.

3 施行日前にされた法律行為の成立及び効力並びに方式については、新法第八条から第十二条までの規定にかかわらず、なお従前の例による。

4) Yürürlük gününden önce sebep olan vakıaların meydana geldikleri vekâletsiz iş görme ve sebepsiz zenginleşmeler yanısıra yürürlük tarihinden önceki zarar verici fiillerin sonuçlarının ortaya çıkardığı haksız fiillerden kaynaklanan alacak haklarının kurulması ve etkileri bakımından, yeni kanun 15 inci maddeden 21 inci maddeye kadar olan hükümler dikkate alınmaksızın, önceki uygulamaya tâbi olunacaktır.

4 施行日前にその原因となる事実が発生した事務管理及び不当利得並びに施行日前に加害行為の結果が発生した不法行為によって生ずる債権の成立及び効力については、新法第十五条から第二十一条までの規定にかかわらず、なお従前の例による。

5) Yürürlük gününden önce gerçekleştirilmiş alacak temliklerinin borçlu veya diğer üçüncü kişilere karşı etkileri bakımından, yeni kanun 23 üncü madde hükmü dikkate alınmaksızın, önceki uygulamaya tâbi olunacaktır.

5 施行日前にされた債権の譲渡の債務者その他の第三者に対する効力については、新法第二十三条の規定にかかわらず、なお従前の例による。

6) Yürürlük gününden önce gerçekleştirilmiş hısımlık ilişkileri (değişiklik öncesi *Hourai* 14 üncü maddeden 25 inci maddeye kadar hükme alınmış hısımlık ilişkileri hariçtir) ile ilgili hukukî işlemlerin şekli bakımından, yeni kanun 34 üncü madde hükmü dikkate alınmaksızın, önceki uygulamaya tâbi olunacaktır.

6 施行日前にされた親族関係 (改正前の法例第十四条から第二十一条までに規定する親族関係を除く。) についての法律行為の方式については、新法第三十四条の規定にかかわらず、なお従前の例による。

7) Yürürlük gününden önce yapılmış başvurular neticesindeki vasi, kayyım veya kanunî danışman tayini kararları veya diğer vesâyet vb. ile ilgili kararlar bakımından, yeni kanun 35 inci madde ikinci fıkra hükmü dikkate alınmaksızın, önceki uygulamaya tâbi olunacaktır.

7 施行日前にされた申立てに係る後見人、保佐人又は補助人の選任の審判その他の後見等に関する審判については、新法第三十五条第二項の規定にかかわらず、なお従前の例による。

Yararlanılan Kaynaklar

Kanun Metninin İngilizce Çevirileri

- <http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail/?printID=&id=1970&re=02&vm=02> (erişim: 11.05.2012)
- Masato Dogauchi-Tadashi Kanzaki-Yasushi Nakanishi-Yoshihisa Hayakawa-Aki Kitazawa-Yuko Nishitani, Act on General Rules for Application of Laws (The New Japanese Code of Private International Law), Japanese Annual of International Law, No.50, 2007, s.87 (http://wwwsoc.nii.ac.jp/pilaj/text/tsusokuho_e.htm) (erişim: 11.05.2012)
- Kent Anderson-Yasuhiro Okuda, Translation of Japan's Private International Law: Act on the General Rules of Application of Laws, Journal of Japanese Law/Zeitschrift für Japanisches Recht, vol.12, no.23, s.227-240 (http://blog.hawaii.edu/aplpj/files/2011/11/APLPJ_08.1_anderson.pdf) (erişim: 11.05.2012)

Web Siteleri

- <http://afe.easia.columbia.edu/japan/japanworkbook/modernhist/meiji.html> (erişim: 11.05.2012)
- <http://www5d.biglobe.ne.jp/Jusi/TomoLaw/KikanKeisan.html> (erişim: 11.05.2012)
- <http://www6.plala.or.jp/m-maa/laws/lawsbox/70.txt> (erişim: 11.05.2012)
- <http://123k.zei.ac/kihonn/hourei.html> (erişim: 11.05.2012)
- <http://www.city.higashimurayama.tokyo.jp/faq/shisei/soshiki/houreitoha.html>(erişim: 11.05.2012)
- <http://houmemo.seesaa.net/article/171523984.html> (erişim: 11.05.2012)
- <http://ja.wikipedia.org/wiki/慣習法>(erişim: 11.05.2012)
- <http://www.moj.go.jp/MINJI/minji17.html> (erişim: 11.05.2012)
- <http://www009.upp.so-net.ne.jp/hideki-yokoo/kouken2.html> (erişim: 11.05.2012)
- <http://www2.odn.ne.jp/cherubim/page129.html> (erişim: 11.05.2012)
- <http://tokagekyo.7777.net/will/will-2.html> (erişim: 11.05.2012)
- <http://ja.wikipedia.org/wiki/嫡出>(erişim: 11.05.2012)
- <http://www.igon-navi.com/cancellation/> (erişim: 11.05.2012)
- <http://www.kazu4si.com/HP/iigonnsouzoku/igonn/torikesi.htm> (erişim: 11.05.2012)
- <http://www.weblio.jp/content/人的>(erişim: 11.05.2012)
- <http://kotobank.jp/word/人的>(erişim: 11.05.2012)
- <http://www.weblio.jp/content/公の秩序善良の風俗> (erişim: 11.05.2012)
- http://www.soumu.go.jp/main_content/000041435.pdf (erişim: 11.05.2012)
- <http://ja.wikipedia.org/wiki/公序良俗>(erişim: 11.05.2012)

Diğer Eserler

- 図解による法律用語辞典, 自由国民社, 4版 (*zukai ni yoru houritsu yougo jiten, jiyukokuminsha, yonhan*), 2011, s.1005.
- 岩波コンパクト六法 (平成19年版), 岩波書店 (*iwanami konpakuto roppou (heisei 19nenhan)*), *iwanamishoten*), 2006, s.418
- 横山, 潤 (*Yokoyama Jun*), 市民と法 : 新しい司法書士像をめざす総合法律情報誌 (*shimin to hou: atarashii shihoushishizou wo mezasu sougou houritsujouhoushi*), no.43, 2007-2, s.9 (<http://hermes-ir.lib.hit-u.ac.jp/rs/bitstream/10086/17636/1/0100903301.pdf>) (erişim: 11.05.2012)
- Ayşe Nur TEKMEK- Akiko TAKANO, Japonca Dilbilgisi, Engin Yayınevi, Ankara, 2007